

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Participativní rozpočty obcí
Participative Budgets of Municipalities

Student:

Bc. Petra Fischerová

Vedoucí diplomové práce:

Doc. Ing. Petr Tománek, CSc.

Ostrava 2017

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Petra Fischerová**
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202T055 Veřejná ekonomika a správa
Téma: **Participativní rozpočty obcí**
Participative Budgets of Municipalities

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Rozpočtový proces a hospodaření obcí
 3. Analýza přístupu k participativním rozpočtům ve vybraných městech
 4. Návrh metodologie participativního rozpočtování
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

KRUNTORÁDOVÁ, Ilona. *Politické aspekty financování českých měst*. Praha: Karolinum, 2015. 192 s. ISBN 978-80-246-2744-1.
MAAYTOVÁ, A., F. OCHRANA, J. PAVEL et al. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2015. 208 s. ISBN 978-80-247-9949-0.
SEDMIHRADSKÁ, Lucie. *Rozpočtový proces obcí*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 180 s. ISBN 978-80-7478-967-0.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. Petr Tománek, CSc.**

Datum zadání: 18.11.2016

Datum odevzdání: 21.04.2017

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

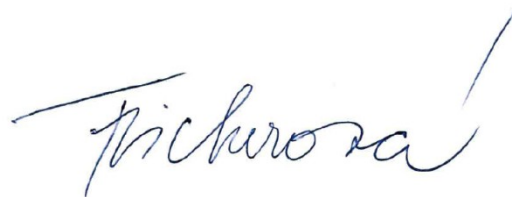

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Prohlášení o autorství práce

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „*Participativní rozpočty obcí*“ vypracovala samostatně a použila jen zdroje uvedené v seznamu literatury.

V Ostravě, 21. 4. 2017

A handwritten signature in blue ink, reading 'Fischerová', with a long horizontal stroke extending to the left and a vertical stroke extending upwards from the end.

Bc. Petra Fischerová

Poděkování

Ráda bych poděkovala Doc. Ing. Petr Tománkovi, CSc. za podnětné připomínky, tvůrčí rady, ochotu a trpělivost při vedení této práce. Taktéž chci poděkovat své rodině a všem, kteří mě během mého vysokoškolského studia podporovali.

Obsah

1	ÚVOD	5
2	ROZPOČTOVÝ PROCES A HOSPODAŘENÍ OBCÍ.....	7
2.1	Pojetí rozpočtu obce	7
2.1.1	Obsah rozpočtu obce	8
2.1.2	Příjmy rozpočtu obce	8
2.1.3	Výdaje rozpočtu obce.....	11
2.2	Rozpočtový proces	12
2.3	Participativní rozpočet.....	15
3	ANALÝZA PŘÍSTUPU K PARTICIPATIVNÍMU ROZPOČTU VE VYBRANÝCH MĚSTECH.....	20
3.1	Ostrava.....	20
3.1.1	Ostrava – Jih.....	20
3.1.2	Ostrava - Mariánské Hory a Hulváky	27
3.1.3	Ostrava - Poruba.....	32
3.2	Praha	35
3.2.1	Praha – Zbraslav	35
3.2.2	Praha 3	39
3.3	Brno	42
3.4	Semily	43
3.5	Žďár nad Sázavou.....	45
3.6	Rumburk	47
4	NÁVRH METODOLOGIE PARTICIPATIVNÍHO ROZPOČTOVÁNÍ.....	49
4.1	Finanční rozsah participativního rozpočtování.....	49
4.2	Návrhy participativního rozpočtu	51
4.3	Hlasování o návrzích participativního rozpočtu	52
4.4	Typologie návrhů.....	53
4.5	Časová osa projektu participativního rozpočtu	55
4.6	Investiční a neinvestiční projekty	56
4.7	Průzkum znalostí o participativním rozpočtu	56
4.8	Shrnutí poznatků k uplatňování participativního rozpočtování.....	57
5	ZÁVĚR	60
	Seznam použité literatury	63

Seznam zkratek	65
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce.....	66
Seznam příloh.....	67

1 ÚVOD

Tématem diplomové práce je participativní rozpočet základních územních samosprávných celků. V dnešní době se jedná o velice aktuální téma, které se skloňuje ve všech pádech. Občané obcí napříč celou Českou republikou se pozvolna s pojmem „participativní rozpočet“ seznamují a učí se ho využívat.

Participativní rozpočtování budí velkou pozornost již od samotného počátku jeho vzniku v brazilském městě Porto Alegre. Je považováno za přímý nástroj demokracie a moderní nástroj veřejné správy. Participativní rozpočtování je v České republice teprve ve svých počátcích. První projekty participativního rozpočtu se v České republice začaly objevovat v roce 2014. Od této doby participativní rozpočty prochází neustálým vývojem a rozšiřuje se na stále více měst České republiky. Vlivem rostoucího zájmu občanů o „své město“ hledá vedení města stále nové a nové prostředky jak občany zapojit do rozhodování. Občanům je umožněno prostřednictvím různých programů participativního rozpočtování aktivně spolupracovat s vedením města a spolurozhodovat o předem stanovené části rozpočtu a efektivněji tak uspokojovat své potřeby. Občané většinou nemají představu, kolik obec vynakládá finančních prostředků na rozvoj své obce, například na rozvoj infrastruktury, opravy náměstí, výstavby dětských hřišť apod., které si obyvatelé zvykli vnímat jako běžný standard života v obci. Z toho je zřejmé, že hlavním cílem participativního rozpočtování je zejména snaha o zapojení občanů do veřejného života a veřejného dění.

Cílem práce je zjistit jaké má veřejnost možnosti prosadit přímo svůj názor při hospodaření obcí, a zda je participativní rozpočet vhodným nástrojem demokracie. Dílčím cílem je porovnat podané jednotlivé návrhy participativního rozpočtu v jednotlivých vybraných obcích.

V rámci diplomové práce je položena výzkumná otázka v jaké podobě se používá participativní rozpočtování v České republice.

Pro řešení diplomové práce byla zvolena metoda analýzy přístupů k participativnímu rozpočtování v obcích České Republiky.

Diplomová práce je rozdělena do pěti kapitol, přičemž první kapitola zahrnuje samotný úvod. Druhá kapitola je zaměřena na hospodaření obcí, tady jsou podrobněji vymezeny pojmy jako rozpočet, příjmy a výdaje obcí a je zde obecná charakteristika

participativního rozpočtu. Základní pojmy jsou definovány v souladu s platnou právní úpravou.

Třetí kapitola pojednává o samotných projektech participativního rozpočtu. Je zde konkrétně rozebráno, jak se vybrané města do participativního rozpočtu zapojila. Jakým způsobem občanům dávají jednotlivé obce k dispozici finanční prostředky a jaké projekty občané navrhuji. Dále se kapitola zabývá harmonogramy projektů, výsledků hlasování a také nepostupujících projektů do hlasování.

Čtvrtá kapitola se zabývá návrhem metodologie participativního rozpočtování. V jednotlivých částech této kapitoly je konkrétně rozebráno, jakým způsobem bylo participativní rozpočtování ve vybraných městech a městských částech řešeno. Je zde uveden podíl participativního rozpočtu na celkový rozpočet města anebo městských částech. Způsoby hlasování o jednotlivých návrzích, počet hlasujících obyvatel, typologie jednotlivých návrhů a délka samotného projektu participativního rozpočtu v jednotlivých městech a městských částech.

Vzhledem k tomu, že je to problematika, která se neustále vyvíjí, není v diplomové práci určeno časové období pro sběr dat. Informace jsou čerpány z příslušných právních předpisů, oficiálního portálu participativního rozpočtu, internetových stránek dotčených obcí a dostupné odborné literatury. Ke zpracování statistických údajů jsou využity volně dostupné statistiky.

2 ROZPOČTOVÝ PROCES A HOSPODAŘENÍ OBCÍ

V této části diplomové práce je věnována pozornost rozpočtovému procesu a hospodaření obcí, který se řídí zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů (dále jen „zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů“). Kapitola je zaměřena na popsání stěžejních pojmů, a to rozpočet, rozpočtový proces a participativní rozpočet. Je důležité tyto pojmy jasně vymezit.

2.1 Pojetí rozpočtu obce

Rozpočet obce je základním nástrojem financování potřeb obce a zabezpečení jejího rozvoje. Rozpočet obce je finančním plánem, kterým se řídí financování. Rozpočet je schvalován zastupitelstvem obce, jež rozhoduje o využití finančních prostředků. Rozpočet je schvalován na jeden rok a rozpočtový rok je shodný s kalendářním rokem. Struktura příjmů a výdajů je určena rozpočtovou skladbou, která se řídí vyhláškou č. 323/2002 Sb. o rozpočtové skladbě. Návrh rozpočtu je sestavován na jeden kalendářní rok a zpravidla se sestavuje jako vyrovnaný. Dále může být sestaven a schválen jako přebytkový, a to v tom případě, že některé příjmy daného roku jsou určeny k využití až v následujících letech. Rozpočet je možné také sestavit jako schodkový a to v případě, že schodek bude možné uhradit. Schodek rozpočtu je možné uhradit finančními prostředky z minulých let, smluvně zabezpečenou půjčkou, úvěrem, návratnou finanční výpomocí nebo příjmem z prodeje komunálních dluhopisů. Rozpočet obcí může být schválen jako schodkový jen tehdy pokud jej je možné uhradit z finančních prostředků z minulých let nebo návratnou finanční výpomocí.¹

Hlavní a dominantní funkcí obecního rozpočtu je funkce kontrolní, klíčovým prvkem je zde soulad mezi rozpočtem, který je schválen zastupitelstvem, a skutečným plněním a čerpáním rozpočtu. Tímto dochází k zajištění, že disponibilní prostředky jsou vynaloženy pouze na schválený účel a také, že se schválenými prostředky je nakládáno tak, aby byl stanovený účel splněn. Funkcí rozpočtu obce je tedy kontrola, plánování nebo řízení. Na tuto funkci je kladen důraz, ovlivňuje to, na co se primárně vedení obce soustředí. Podstatnou

¹ Úplné znění zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů stav k 21. 2. 2017. [online]. [22. 2. 2017]. Dostupné z: 017.file:///C:/Users/User/Downloads/Zak_2000-250_uplne-zneni-k-21-2-2017.pdf.

charakteristikou rozpočtu je jeho vyrovnanost, tedy schválit a realizovat lze takové výdaje, pro které existuje rozpočtové krytí.²

Další funkcí rozpočtu je plánování. Zde se stále více klade důraz na roční rozpočet, ale i kratší rozpočtové plánování v průběhu rozpočtového období. Zejména se klade důraz na víceletý rozpočtový výhled.³

Plánování a řízení rozpočtu, jsou funkce, na které je kladen důraz, a ovlivňují, na co se primárně zaměřuje vedení obce. V případě, že je kladen vyšší důraz na plánování, pak se zaměřuje obec na stanovení cílů, kterých chce dosáhnout a rozhoduje o programech, které omezí a naopak které přidá. Pokud je kladen důraz na kontrolu, soustředí se vedení obce na dodržení výdajových limitů a na jejich vykazování.

2.1.1 Obsah rozpočtu obce

„Obsahem rozpočtu jsou jeho příjmy a výdaje a ostatní peněžní operace, včetně tvorby a použití peněžních fondů, pokud není dále uvedeno, že probíhají mimo rozpočet.“⁴

Obsah rozpočtu jasně vymezuje zákon č.250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Tento zákon uvádí, že mimo rozpočet se uskutečňují dále operace týkající se cizích prostředků a sdružených prostředků. Mimo rozpočtové příjmy a výdaje se dále sleduje podnikatelská činnost územního samosprávného celku nebo svazku obcí. Výsledek podnikatelské činnosti se promítne do rozpočtu, je součástí závěrečného účtu územního samosprávného celku nebo svazku obcí. Novelizace zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů proběhl 21. února 2017.

2.1.2 Příjmy rozpočtu obce

„Dle § 7 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů tvoří příjmy rozpočtu obce:

- příjmy z vlastního majetku a majetkových práv,
- příjmy z výsledků vlastní činnosti,
- příjmy z hospodářské činnosti právnických osob, pokud jsou podle tohoto nebo jiného zákona příjmem obce, která organizaci zřídila nebo založila,

² SEDMIHRADSKÁ Lucie. *Rozpočtový proces obcí*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 180 s. ISBN 978-80-7478-967-0.

³ PEKOVÁ Jitka. *Finance územní samosprávy*. Praha: Wolters Kluwer, 2011, 587 s. ISBN 978-80-7357614-1.

⁴ Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. In: *Rozpočet a financování*. 2016.

- příjmy z vlastní správní činnosti včetně příjmů z výkonů státní správy, k němuž je obec pověřena podle zvláštních zákonů, zejména ze správních poplatků z této činnosti, příjmy z vybraných pokut a odvodů uložených v pravomoci obce podle tohoto zákona nebo zvláštních zákonů, pokud není dále stanoveno jinak,
- příjmy z místních poplatků podle zvláštního zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů,
- výnosy daní nebo podíly na nich podle zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávním celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní),
- dotace ze státního rozpočtu a ze státních fondů,
- dotace rozpočtu kraje,
- prostředky získané správní činností ostatních orgánů státní správy,
- přijaté peněžité dary a příspěvky,
- jiné příjmy.⁵

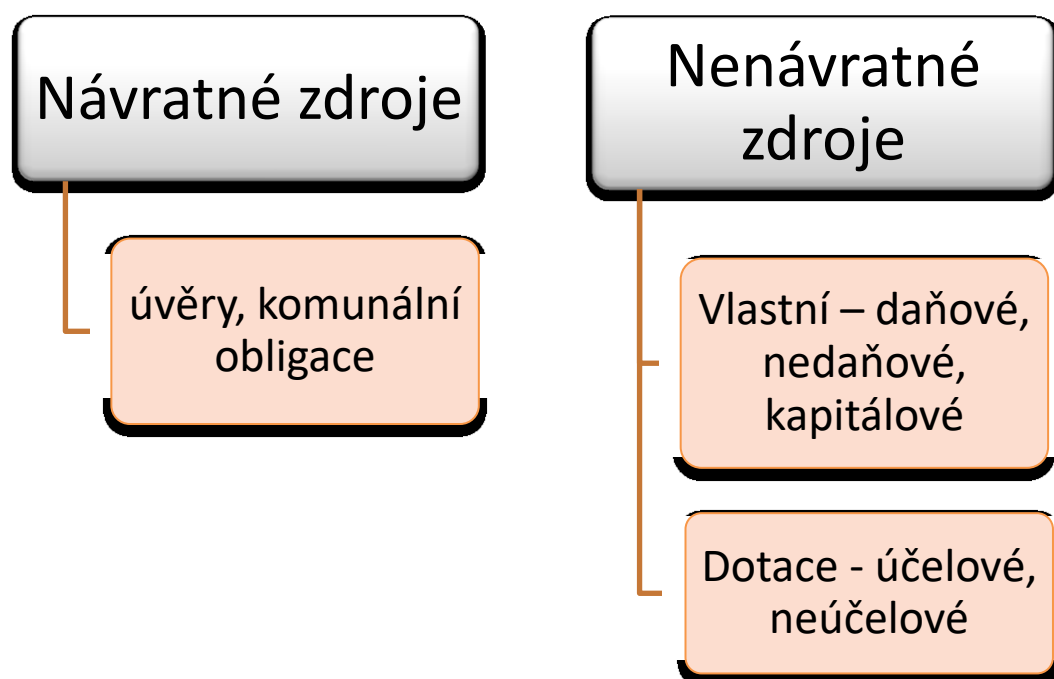
Dále může obec použít prostředky poskytnuté z Národního fondu, návratných zdrojů a návratnou finanční výpomoc. Návratnou finanční výpomoc může obec použít ke krytí dočasného nesouladu mezi čerpáním rozpočtových výdajů, plnění rozpočtových příjmů. Návratná finanční výpomoc je bezúročná.

Návratné příjmy – do návratných příjmů spadají zejména úvěry a emise komunálních obligací, dále pak návratné finanční výpůjčky, směnky apod. Tyto příjmy obce využívají zejména v tom případě, kdy jim nevystačují prostředky z nenávratných příjmů. Je však nutné v tomto případě, aby každá obec zvážila míru rizika, kterou je ochotna podstoupit a získat tak tyto návratné příjmy. Závazky z takto získaných příjmů pak zatíží rozpočet obce na několik dalších let.

⁵ Zákon č.. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. In: *Rozpočet a financování*. 2016.

Rozdělení příjmu obce je zachyceno v obrázku č. 2.1.

Obrázek č. 2.1 Příjmy obce

Zdroj: *Vlastní zpracování*

Nenávratné příjmy – nenávratné příjmy se dělí na vlastní a dotace. Vlastní příjmy se dále dělí na daňové, nedaňové a kapitálové. **Daňové příjmy** jsou takové příjmy, které tvoří příjmy obce, jsou základním zdrojem obecních příjmů. Jedná se například o příjmy z daní z nemovitých věcí, podíl z hrubého celostátního výnosu daně z přidané hodnoty, podíl z celostátního hrubého výnosu z daně z příjmu FO ze závislé činnosti odváděné zaměstnavatelem, podíl z celostátního hrubého výnosu z daně FO vybírané srážkou podle zvláštní sazby, podíl z příjmu PO ze samostatně výdělečné činnosti, daň z příjmů PO. Dále zde patří místní a správní poplatky, které jsou vybírány za poskytování služeb poskytovaných dle zákona o správních poplatcích. Jedná se o poplatky například za výpis z matrik, za vystavení dokladu apod. Místní poplatky jsou určeny obecními orgány na základě vydaných vyhlášek obce. Jedná se například o poplatky ze psů, za lázeňský a rekreační pobyt, poplatky ze vstupného, poplatky za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálního odpadu aj. **Nedaňové příjmy** jsou takové příjmy, které má obec z vlastního podnikání, například z prodeje a pronájmu obecního majetku, příjmy z finančního podnikání, sankční platby, dary, výnosy z veřejných sbírek a další.

Dotace tvoří také důležitou část nenávratných příjmů obce. Tyto se dále dělí na účelové a neúčelové dotace. **Účelová dotace** je poskytována obcím dle předem stanovených zásad a pravidel. Účel je přísně vázán a dotace musí být využita jen pro ten daný účel, který byl uveden v žádosti o účelovou dotaci. V případě nevyčerpání účelové dotace, se nevyčerpaná část vrací zpět do státního rozpočtu. Mezi účelové dotace patří například výdaje spojené s organizací voleb, výstavba sportovních zařízení, vybudování a revitalizace místní komunikace a infrastruktury a další. **Neúčelové dotace** jsou takové dotace, které nemají vymezené podmínky využití a obce s těmito prostředky mohou nakládat dle svého uvážení.⁶

2.1.3 Výdaje rozpočtu obce

Obec se podílí na rozvoji svého území a prospěšnosti pro obyvatelstvo čím dál více. Tento rozvoj je spojen s výdaji rozpočtu obce. Výdaje rozpočtu obce se řídí taktéž zákonem o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Dle § 9 tohoto zákona jsou z rozpočtu obce hrazeny zejména:

- „závazky vyplývající pro obec z plnění povinností uložených jí zákony,
- výdaje na vlastní činnost obce v její samostatné působnosti, zejména výdaje spojené s péčí o vlastní majetek a jeho rozvoj,
- výdaje spojené s výkonem státní správy, ke které je obec pověřena zákonem,
- závazky vyplývající pro obec z uzavřených smluvních vztahů v jejím hospodaření a ze smluvních vztahů vlastních organizací, jestliže k nim přistoupila,
- závazky přijaté v rámci spolupráce s jinými obcemi nebo s dalšími subjekty, včetně příspěvků na společnou činnost,
- úhrada úroků z přijatých půjček a úvěrů,
- výdaje na emise vlastních dluhopisů a na úhradu výnosů z nich náležejících jejich vlastníkům,
- výdaje na podporu subjektů provádějících veřejně prospěšné činnosti a na podporu soukromého podnikání prospěšného pro obec,
- jiné výdaje uskutečněné v rámci působnosti obce, včetně darů a příspěvků na sociální nebo jiné humanitární účely.“⁷

⁶ SEDMIHRADSKÁ Lucie. *Rozpočtový proces obcí*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 180 s. ISBN 978-80-7478-967-0.

⁷ Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. *Rozpočet a financování*. In: 2016.

Dále obec hradí mimo výše uvedeného ze svého rozpočtu splátky přijatých půjček, úvěrů a návratných výpomocí a splátky jistiny vlastních dluhopisů jejich vlastníkům. V obrázku č. 2.2 je možné vidět jak je struktura výdajů obce rozdělena. Bližší popis běžných a kapitálových výdajů je uveden níže.

Obrázek č. 2.2 Výdaje rozpočtu obce

Zdroj: Vlastní zpracování

Běžné výdaje – mezi tyto výdaje patří běžné provozní výdaje obce, jako jsou například mzdy, nákup materiálu a služeb, výdaje na údržbu a opravy, provozní příspěvky vlastním organizacím, neinvestiční dotace apod.

Kapitálové výdaje – kapitálové výdaje tvoří téměř třetinu všech výdajů obce a mají tedy na výdajích obce menší podíl. Jedná se o výdaje například na nákup pozemků a budov, pořizování urbanistických studií a územních plánů, nákupy dopravních prostředků a další.

2.2 Rozpočtový proces

„Sestavování a schvalování rozpočtu v raných fázích svého vývoje sloužilo především ke kontrole nakládání s veřejnými prostředky a k zajištění zákonodárné odpovědnosti, tj. povinnosti pracovníka nebo vlády zodpovídat se parlamentu. Poté co zákonodárci získali

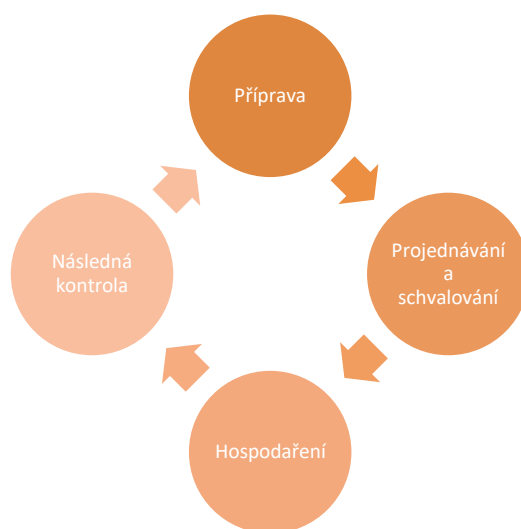
právo uvalovat, měnit a schvalovat daň, začali věnovat pozornost i kontrole veřejných výdajů. Vznikl systém každoročního předkládání rozpočtu, byly vytvořeny instituce, které shromažďují finanční prostředky a zajišťují, aby byly vynakládány v souladu s principy pravidelnosti a hospodárnosti.“⁸

Rozpočtový proces je označován jako inkrementální sestavování rozpočtu v hodnotovém třídění. Zde jsou prostředky přidělovány stávajícím institucím. Rozpočet, tedy příjmy a výdaje, lze členit nejrůznějším způsobem. Nejpraktičtější je rozdělování rozpočtu na běžný a kapitálový, protože od sebe umožňuje oddělit opakující se jednorázové příjmy a výdaje.

V rozpočtovém procesu se konkrétně jedná o nákup a prodej zboží a výrobních faktorů od jiných subjektů, dotace a regulační poplatky, transfery a zdanění. Výsledkem procesu je tedy konkrétní rozpočet, který obsahuje cíle a aspirace samosprávy vyjádřené veřejnými příjmy a veřejnými výdaji.

Rozpočtový proces má čtyři základní fáze: sestavování rozpočtu, projednávání a schvalování rozpočtu, hospodaření podle rozpočtu a následná kontrola.⁹

Obrázek č. 2.3 Rozpočtový cyklus

Zdroj: Vlastní zpracování

⁸ SEDMIHRADSKÁ Lucie. *Rozpočtový proces obcí*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 180s. ISBN 978-80-7478-967-0.

⁹ KUNTORÁDOVÁ Ilona. *Politické aspekty financování českých měst*. Praha: Karolinum, 2015, 194 s. ISBN 978-80-246-2744-1.

Jak vyplývá z obrázku 2.3, první fází rozpočtového procesu je příprava návrhu rozpočtu. Samotná fáze přípravy trvá několik měsíců a je ovlivňována rozhodnutími, která jsou učiněna mnohem dříve. Prvním krokem přípravy by mělo být zmapování potřeb.

„Příprava rozpočtu vychází z rozpočtového výhledu a veškeré nové skutečnosti, tj. změny legislativy, makroekonomická situace, rozhodnutí vedení obce a nové smlouvy, mění původní odhady a predikce.“¹⁰

Další fází sestavení rozpočtu je projednávání a schvalování návrhu rozpočtu. Obec je dle novelizace zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů povinna zveřejnit návrh rozpočtu, a to na svých internetových stránkách a na úřední desce nejméně 15 dnů předem zahájení jeho projednávání a zasedání zastupitelstva. Úplné znění rozpočtu zveřejní na svých webových stránkách. Na úřední desce může být návrh zveřejněn ve zkráceném rozsahu. Rozpočet je obec povinna zveřejnit na svých webových stránkách do 30 dnů ode dne jeho schválení a zároveň oznámí na úřední desce, kde je zveřejněn v elektronické podobě a kde je možné do něj nahlédnout v listinné podobě. Takto zpřístupněn musí být po celý následující rozpočtový rok. Po zveřejnění návrhu rozpočtu na úřední desce dochází k jeho schvalování v zastupitelstvu. Jedná se tedy o dokončený dokument.¹¹

V průběhu rozpočtového roku se hospodaří dle schváleného rozpočtu, v případě, že rozpočet nebyl schválen do začátku rozpočtového roku, hospodaří se podle pravidel rozpočtového provizoria. V rozpočtu mohou, ale také proběhnout změny i po jeho schválení, a to zejména z důvodů jako změny v organizace hospodářství financovaného rozpočtem, změny právních předpisů ovlivňujících výši rozpočtovaných příjmů a výdajů, změny objektivně působících skutečností ovlivňujících plnění rozpočtu příjmů a výdajů. Právě tyto změny v rozpočtu se provádějí rozpočtovým opatřením. Tato opatření se evidují podle časové posloupnosti a uskutečňují se povinně. Rozpočtovým opatřením je přesunutí rozpočtových prostředků, při němž se jednotlivé příjmy nebo výdaje navzájem ovlivňují, aniž by se změnil jejich celkový objem, případně schválený rozdíl celkových příjmů a výdajů. Rozpočtové opatření je prováděno před provedením rozpočtově nezajištěného výdaje. Před provedením rozpočtově nezajištěného výdaje lze přesunutí rozpočtových prostředků provést pouze při živelní pohromě anebo havárii ohrožující životy a majetek, při plnění peněžní povinnosti

¹⁰ SEDMIHRADSKÁ Lucie. *Rozpočtový proces obcí*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 180 s. ISBN 978-80-7478-967-0.

¹¹ Úplné znění zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů stav k 21. 2. 2017. [online]. [28. 2. 2017]. Dostupné z: file:///C:/Users/User/Downloads/Zak_2000-250_uplne-zneni-k-21-2-2017.pdf.

uložené pravomocným rozhodnutím, při obdržení dotace před koncem kalendářního roku nebo v případě, že se jedná o finanční prostředky dle § 28 odst. 12 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. V případě, že rozpočtové opatření nebude provedeno, bude muset obec finanční prostředky vrátit. Za rozhodnutí o rozpočtovém opatření je zodpovědné zastupitelstvo obce.¹²

Poslední fáze rozpočtového cyklu kontrola je upravena zákony a dalšími předpisy. Nejenom, že se této fáze týká rozpočtová legislativa, ale také i účetní legislativa a zvláštní zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí. Obec v této poslední fázi musí provést řadu kroků, které musí stihnout do stanovených termínů:

- sestavit účetní uzávěrku,
- předat účetní závěrku do Centrálního systému účetních informací státu,
- sestavit závěrečný účet,
- nechat si zpracovat přezkum hospodaření nebo audit,
- zveřejnit návrh závěrečného účtu,
- projednat a schválit závěrečný účet a účetní závěrku v zastupitelstvu obce,
- zpracovat protokol o schvalování účetní závěrky obce a předá informace o schválení účetní závěrky do Centrálního systému účetních informací státu.¹³

2.3 Participativní rozpočet

„Jedním ze základních znaků demokracie a právního státu je „vláda lidu“. Proto také právní systém předpokládá maximální zapojení občanů, resp. jejich aktivní podílení se na správě věcí veřejných. A to ať už přímo nebo nepřímo prostřednictvím zvolených zástupců.“¹⁴ Tedy každý občan při splnění podmínek stanovených zvláštním zákonem má právo volit a být volen do zastupitelstva a volit tak své zástupce, kteří budou rozhodovat v jejich zájmu. Dále se účastnit referenda, vyjadřovat se v zasedání zastupitelstva obce, vyjadřovat se k návrhu

¹² Úplné znění zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů stav k 21. 2. 2017. [online]. [28. 2. 2017]. Dostupné z: file:///C:/Users/User/Downloads/Zak_2000-250_uplne-zneni-k-21-2-2017.pdf.

¹³ SEDMIHRADSKÁ Lucie. *Rozpočtový proces obcí*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 180 s. ISBN 978-80-7478-967-0.

¹⁴ Ministerstvo vnitra ČR. *Práva občanů obce*. [online]. [28. 2. 2017]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubor/edsp-prava-obcanu-web-pdf.aspx.

rozpočtu obce a k závěrečnému účtu obce a nahlížet do něj, požadovat projednání určité záležitosti v oblasti samostatné působnosti obce aj.

Každý občan se tedy může účastnit zasedání zastupitelstva a vznést své námitky nebo návrh, ať už k vedení obce či k rozpočtu obce.

Občan se také může zapojit do vedení své obce pomocí výborů, které dle zvláštních předpisů musí být složeny z občanů obce. Osadní výbor má pravomoc předkládat orgánům obce návrhy k rozvoji obce a rozpočtu obce. Vyjadřovat se k takovým návrhům, podnětům či připomínkám, které se přímo dotýkají obce nebo předkládají občané obce obecním orgánům.¹⁵

Proč by se občané měst měli zapojovat do rozhodování o rozpočtu měst? Tuto otázku si určitě pokládá mnoho těch, co o rozpočtu rozhodují. Obvyklé námitky jsou, že lidé rozpočtové otázky nerozumí a neví, jak by mohli přispět k rozvoji obce. Dnes se však nabízí možnost právě participativního rozpočtu.

Jde tedy především o výsledek specifického postupu zapojení veřejnosti do rozhodování o určité části rozpočtu obce. Je důležité, aby občané byli o této možnosti rozhodování informováni, motivováni a zapojili se do dialogu o tom, jak má být participativní rozpočet sestaven.

„Zapojení (participace) veřejnosti je nástrojem omezení nedůvěry veřejnosti ve veřejnou správu a možnost informovat občany o činnostech obce. Zapojení veřejnosti má smysl ve všech fázích rozpočtového procesu. Nejúčinnější je, pokud k ní dojde na začátku rozpočtového procesu a pokud se jedná o proces vzájemné komunikace, a ne jen o jednosměrné předávání informace. Bohužel na počátku rozpočtového procesu existuje v praxi jen velmi málo formálních příležitostí, jak veřejnost zapojit.“¹⁶

Proto se města začala zapojovat do projektu Participativního rozpočtu. Kde nejen, že samotný projekt představí, ale podají občanům informace, jak mohou rozhodovat o finančních prostředcích své obce.

¹⁵ Participativní rozpočet. *Metodika tvorby participativního rozpočtu pro města ČR*. [online]. [26. 2. 2017]. Dostupné z: <http://www.participativnirazpocet.cz/sites/default/files/Přiručka-participativniho-rozpocetu.pdf>

¹⁶ SEDMIHRADSKÁ Lucie. *Rozpočtový proces obcí*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 180 s. ISBN 978-80-7478-967-0.

Postup i míra vlivu veřejnosti na podporu Participativního rozpočtu se liší od města k městu. Máme-li o nějakém postupu mluvit jako o Participativním rozpočtu, musí splnit několik základních kritérií:

- „rozhoduje se o konkrétních financích nebo rozpočtu města,
- probíhá na úrovni obce s rozhodovací pravomocí,
- pravidelně se opakuje (vylučuje jednorázové akce typu referend),
- zahrnuje formu veřejného spolurozhodování v podobě otevřených setkání resp. diskuze,
- je vyžadována určitá míra zodpovědnosti všech zúčastněných za výstupy procesu.“¹⁷

Participativní rozpočet (PB, Participatory Budgeting) je jedním z účinných správních nástrojů, jak přiblížit rozhodování ve smyslu subsidiarity co nejbližší k lidem, kterých se takováto rozhodnutí nejvíce dotýkají.

Vznik Participativního rozpočtu je spojen s hlavním městem státu Rio Grande do Sul – Porto Alegre. Tamní vládnoucí levicová strana pracujících zavedla v roce 1989 základy modelu participativního rozpočtu. Z počátku byla účast ze strany občanů nižší, během dvou let se však účast zčtyřnásobila a v následujících letech se účast občanů zvýšila a ustálila na 20 000 účastníků. Následně byl zaveden participativní rozpočet v celém státě Rio Grande do Sul a v roce 2002 se na tvorbě participativního rozpočtu ve státě podílelo 400 000 občanů. Projekt participativního rozpočtu byl ve městě nad očekávání úspěšný. Město Porto Alegre získalo díky participativnímu rozpočtu celosvětový věhlas a bylo považováno za předního odborníka v oblasti územní veřejné správy. Nejprve se odsud rozšířil do dalších dvanácti brazilských měst, jako například Belo Horizonte, Recife, Belém. Od devadesátých let se participativní rozpočtování dostávalo do více než čtyřiceti zemí po celém světě.

V současnosti se politici snaží zavést participativní rozpočet právě na celobrazilské úrovni. V následujících letech se začala zapojovat i další města v Latinské Americe, v Evropě i v Severní Americe.

¹⁷ Participativní rozpočet. *Metodika tvorby participativního rozpočtu pro města ČR*. [online]. [26. 6. 2016]. Dostupné z: <http://www.participativnirozpocet.cz/sites/default/files/Přiručka-participativního-rozpocetu.pdf>.

První pokusy o Participativní rozpočet v Evropě byly podniknuty v roce 1994 v Grottammare v Itálii, v Salfordu v Ukrajině v roce 1996 a v Monchweileru v Německu v roce 1998.¹⁸

Úplně prvním městem v Evropě, které se zapojilo do participativního rozpočtování, bylo Morsang-sur-Orge. Ve městě bylo zavedeno participativní rozpočtování již v roce 1997 s příchodem levicově orientované vlády města. Ta chtěla reagovat na údajnou krizi reprezentativní demokracie. Cílem participace zde bylo to, že každá městská část měla k dispozici stejnou část finančních prostředků. V roce 1998 si město zřídilo 8 komisí pro jednotlivé městské části, kterým je přidělena stejná částka. Místní obyvatelé pak mohli na společných setkání rozhodnout, o využití těchto finančních prostředků. Od roku 2001 je ve městě zavedeno také tematické participativní rozpočtování.

Mezi další Evropské státy, které se nechaly inspirovat právě participativním rozpočtem v Porto Alegre byla Francie. Participativní rozpočtování ve Francii je zejména podporováno levicově orientovanými politickými stranami. Participativní rozpočty ve Francii mají společné cíle. Především upevnit postavení místní vlády a správy, transformovat sociální vztahy, upozornit na principy participativní demokracie.¹⁹

Mezi další významný příklad ze zahraničí lze uvést participativní rozpočtování ve městě Walbrzych v Polsku. Roční rozpočet města se pohybuje okolo 600 milionů Polských zlotých. První pokusy participativního rozpočtování ve městě proběhly v roce 2012, kdy se starosta Roman Szelemej obrátil na zdejší Vyšší odbornou školu, aby mu pomohla zajistit prvotní průzkum města. Cílem průzkumu bylo zjistit potřeby obyvatel a jejich názory na inovaci a rozvoj města. Město na základě průzkumu vyčlenilo 3 miliony Polských zlotých a počalo projekt participativního rozpočtování. Participativní rozpočtování se ve městě setkal s pozitivní reakcí obyvatel a velkou účastí společnosti. Proto bylo starostou města rozhodnuto, že následující rok zavede participativní rozpočet Walbrzychu v rozšířené podobě pod heslem „Navrhujete, rozhodujete“.

Jako další město v Polsku se do projektu participativního rozpočtování zapojilo město Dabrowa Gornicza. Rada města přijala 30. března 2013 usnesení, které nastavilo pravidla pro

¹⁸ Participativní rozpočet. *Metodika tvorby participativního rozpočtu pro města ČR*. [online]. [26. 6. 2016]. Dostupné z: <http://www.participativnirazpocet.cz/sites/default/files/Přiručka-participativního-rozpocetu.pdf>.

¹⁹ ALLEGRETTI, Giovanni. HERZBERG, Carsten. Participatory Budgets in Europe: Between efficiency and growing local democracy [online]. [17. 3. 2017] Dostupné z: <http://www.tni.org/reports/newpol/participatory.pdf?>.

konzultace s občany o vyčleněných prostředcích z rozpočtu města pro rok 2014. Správa města vyčlenila na realizaci projektu 8 milionů Polských zlotých, což je 1,2 % z celkového rozpočtu města. Částka na projekt byla rozdělena mezi jednotlivé čtvrti města. Na jednu městskou čtvrť bylo vyčleněno 30 000 Polských zlotých a k tomu byla připočtena částka vyplývající z počtu obyvatel v každé čtvrti. Projekt se ve městě setkal s pozitivní reakcí, čemuž nasvědčuje i celkový počet 250 podaných návrhů občany. Po tomto úspěšném ročníku projektu následovaly další ročníky v roce 2015 a 2016.

Dalším městem, které se zapojilo do participativního rozpočtování je Bratislava, městská část Nové město, které má rozpočet ve výši 15 milionů €. Městská část v roce 2013 vytvořila ve spolupráci s občanským sdružením Utopia.sk, kancelář pro participaci jakožto experimentální součást obecního úřadu. Od 1. ledna 2015 bylo vytvořeno standartní pracoviště se všemi potřebnými kompetencemi k řešení oblasti participace. Participativní rozpočtování v městské části bylo zahájeno v roce 2014 a to ve své experimentální podobě. V tomto roce bylo radou městské části vyčleněno na projekty občanů 20 tis. €. I zde se projekt těšil velkému zájmu veřejnosti a aktivitě a kreativitě občanů, kteří připravovali projekty.

Na Slovensku se jako další zapojila do projektu participativního rozpočtování Banská Bystrica. Město nejdříve projednalo a schválilo Statut Participativního rozpočtu zastupitelstvem k 10. prosinci 2013. Dne 1. ledna 2014 zahájilo zastupitelstvo projekt participativního rozpočtu. Částka do projektu byla stanovena na 20 tis. € a o tyto finance se ucházelo 20 projektů. I zde se město setkalo s velkou účastí a zájmem občanů. Projekt byl občany přijat pozitivně.²⁰

²⁰ Participativní rozpočet. Příklady ze zahraničí. [online]. [26. 6. 2016]. Dostupné z: http://www.participativni-rozpocet.cz/wp-content/uploads/2015/07/Participativni_rozpocet-CZ.pdf.

3 ANALÝZA PŘÍSTUPU K PARTICIPATIVNÍMU ROZPOČTU VE VYBRANÝCH MĚSTECH

Tato část diplomové práce je věnována vybraným městům, kde již participativní rozpočet funguje anebo je v počátcích realizace. V této kapitole je poukázáno na konkrétní postupy měst a vybraných obvodů, které se participativním rozpočtem zabývají. Postupně seznámím s jednotlivými podmínkami měst, projekty a možnostmi realizace projektů. Data k vybraným městům, která se zabývají participativním rozpočtem, jsou čerpána z veřejně dostupných webových stránek a statistických údajů.

3.1 Ostrava

Ve městě Ostravě začíná být pojem participativní rozpočet velmi rozšířený. Tímto projektem se již zabývají tři městské obvody města Ostravy a samotné statutární město chystá rozběhnout tento projekt a aplikovat jej na celé město. Konkrétně je tento projekt již realizován v obvodech Ostrava – Jih, Ostrava – Mariánské Hory a Hulváky a Ostrava – Poruba.

3.1.1 Ostrava – Jih

Obvod Ostrava – Jih nazval projekt participativního rozpočtu „Společně tvoříme Jih“. Koordinátorkou projektu v obvodu je Kateřina Šebestová, politickým garantem je místostarostka Ing. Hana Tichánková.

Hlavním cílem obvodu je snaha vybízet občany ke změně a zapojení se do zvelebení „svého obvodu“. Díky projektu „Společně tvoříme Jih“ mohou občané, zájmové i vzdělávací skupiny a neziskové organizace podávat návrhy.

Harmonogram projektu

- setkání s občany (duben 2016),
- podávání návrhů (květen - červen 2016),
- posouzení návrhů (červenec - srpen 2016),
- prezentace návrhů, které postoupí do hlasování (září - říjen 2016),
- hlasování o projektech (listopad 2016),

- realizace (průběh roku 2017).

Obvod nabídl občanům možnost rozhodnout v rámci participativního rozpočtu o částce 5 miliónů Kč. Tato částka bude vyčleněna z rozpočtu 2017, kde celkové výdaje pro tento rok činí 824 810 tis. Kč. V přepočtu bude vyčleněno cca 1 % z celkového rozpočtu města. Po vybrání vítězných projektů, bude částka vyčleněna z patřičných částí rozpočtu obvodu. V prosinci 2016 došlo k vyhodnocení celého procesu a alokace financí do rozpočtu pro rok 2017.

Pro tyto účely byl obvod rozdělen na čtyři části Dubina a Bělský les, Hrabůvka, Výškovice a Zábřeh. Každá oblast má vymezenou stejnou částku a to 1 milión Kč. Zbývající částka, 20% je rozdělena podle počtu obyvatel v dané části obvodu. Dubina a Bělský les 220 tis. Kč, Hrabůvka 300 tis. Kč, Výškovice 140 tis. Kč a Zábřeh 370 tis. Kč.

„Návrh projektu může podat každý obyvatel dané části, který dovršil 16 let. Návrh projektu musí písemně podpořit na formuláři minimálně 15 obyvatel dané části ve věku dovršených 16 let. Každý obyvatel může podpořit a podat více než jeden projekt.“²¹

Každá přihláška projektu musí obsahovat dané náležitosti, aby byl návrh přijat. Musí obsahovat výši nákladů na daný projekt, obrázek či fotografii, přesný popis a umístění. Výši nákladů si stanovují samotní občané, kteří projekt vypracují, a to většinou na základě vypracovaných odborných posudků.

Hlasování o návrzích, které byly do projektu přihlášeny, bylo elektronickou formou. Každý občan měl k dispozici 4 pozitivní hlasy a 2 negativní hlasy, které mohl udělit projektu, s jehož realizací nesouhlasí. Do hlasování bylo vybráno celkem 43 projektů ze 72 podaných. Hlasování proběhlo od 30. 10. 2016 – 6. 11. 2016.

Navržené projekty obvodu Ostrava – Jih

Hrabůvka

- Estetizace prostoru u vjezdu do Jubilejní kolonie (417 tis. Kč): autor projektu navrhuje, aby byla provedena estetizace prostoru Jubilejní kolonie, obohacena o nové okrasné dřeviny a novou výsadbu květin.

²¹ Statutární město Ostrava. Oficiální portál. *Ostrava – jih. Participativní rozpočet*. [online]. [26. 2. 2017]. Dostupné z: <https://ovajih.ostrava.cz/cs/obcan/participativni-rozpocet>.

- 20 senior linek pro osamělé seniory (120 tis. Kč): cílem tohoto projektu je zajištění 20 senior linek osamělým seniorům, kteří by tak měli možnost si přivolat pomoc v případě náhlých zdravotních obtíží, apod.
- Chodníky za domem Dr. Martíňka 53-61(1 130 tis. Kč): autor projektu požaduje rekonstrukci havarijního stavu chodníků v ulici Dr. Martíňka 53-61.
- Relaxační prostor Horní/Edisonova (358 tis. Kč): rekonstrukce relaxační zóny, která slouží zejména rodinám s malými dětmi, v současné době je tento prostor však zanedbaný.
- Hřiště pro sport a vzdělávání (1 039 tis. Kč): vybudování hřiště pro děti, umístění vhodných vzdělávacích a sportovních prvků, které budou moci děti využívat pro své sportovní vzdělávací vyžití.
- Rekonstrukce přístupových chodníků (967 tis. Kč): cílem projektu je rekonstrukce chodníků na ulici U nové školy.
- Lavička bez opěradla na autobusové zastávce (17 tis. Kč): autor projektu navrhuje umístění laviček bez opěradla na autobusových zastávkách.
- Oprava chodníků k bytovému domu s ordinacemi lékařů (219 tis. Kč): záměrem projektu je oprava chodníků, která by doplnila již provedenou rekonstrukci bytových domů s ordinacemi lékařů, na ulici Dvouletky.
- Výběh pro mláďátka, aneb: A co děti, mají si kde hrát? (59 tis. Kč): cílem autora projektu je vybudování a zvelebení dvoru za domy na ulici Edisonova. Vybudování hracích prvků pro děti a pískoviště, s lavičkami.
- Oprava plácku u fontány (1 167 tis. Kč): záměrem projektu je oprava plochy u fontány a dvou basketbalových hřišť s výměnou košů.
- Výstavba beachvolejbalového hřiště (750 tis. Kč): cílem projektu je výstavba beachvolejbalového hřiště v prostoru ZŠ A. Kučery.

- Cykloboxy (925 tis. Kč): autor projektu má za cíl obohatit infrastrukturu pro cyklisty. Zejména pro ty, kteří jízdní kolo využívají jako dopravní prostředek. Cykloboxy má v plánu umístit na strategických místech v rámci obvodu.²²

Dubina a Bělský les

- Zpřístupnění a dovybavení oploceného hřiště v areálu ZŠ Košare (87 tis. Kč): autor projektu chce dovybavit hřiště v areálu ZŠ Košare a zajistit přístupu na hřiště.
- Více košů v části Bělský les (24 tis. Kč): autor projektu navrhuje, aby v rámci projektu bylo v Bělském lese umístěno více odpadkových košů.
- Workoutové hřiště Maluchy (387 tis. Kč): v případě realizace tohoto projektu autor navrhuje výstavbu workoutového hřiště.
- Agility park (374 tis. Kč): záměrem projektu je vybudování agility parku pro psy a jejich majitele. Jednalo by se o oplocené hřiště pro psy s hracími prvky.
- 20 senior linek pro osamělé seniory (120 tis. Kč): cílem tohoto projektu je zajištění 20 senior linek osamělým seniorům, kteří by tak měli možnost si přivolat pomoc v případě náhlých zdravotních obtíží, apod.
- Cykloboxy (308 tis. Kč): autor projektu má za cíl obohatit infrastrukturu pro cyklisty. Zejména pro ty, kteří jízdní kolo využívají jako dopravní prostředek. Cykloboxy má v plánu umístit na strategických místech v rámci obvodu.
- Dračí hřiště – DRAČÍŠTĚ (1 084 tis. Kč): jedná se o vybudování uměleckého víceúčelového objektu drak. V rámci kterého by bylo vybudováno hřiště uvnitř draka, kuličkové dráhy, lavičky.
- Dřevěná věž pro děti (67 tis. Kč): autor projektu chce vybudovat dětské hřiště s hracími prvky a dřevěnou věží pro děti.²³

²² Společně tvoříme Jih. *Výpis projektů*. [online]. [26. 2. 2017]. Dostupné z: <http://www.spolecnetvorimejih.cz/vypis-projektu>.

²³ Společně tvoříme Jih. *Výpis projektů*. [online]. [26. 2. 2017]. Dostupné z: <http://www.spolecnetvorimejih.cz/vypis-projektu>.

Zábřeh

- Parkování pro lidi (1 000 tis. Kč): autor projektu chce touto cestou vybudovat dostatek parkovacích míst pro obyvatele domů na ulici Čujkovova a jejího okolí.
- Náměstíčko s památníkem (415 tis. Kč): záměrem projektu je rekonstrukce památníku obětem války, který se v současné době v žalostném stavu.
- Vylepšeme „Starobku“ (194 tis. Kč): autor projektu má za cíl zlepšit životní prostředí a uživatelský komfort obyvatel Starobělské ulice.
- 20 senior linek pro osamělé seniory (120 tis. Kč): cílem tohoto projektu je zajištění 20 senior linek osamělým seniorům, kteří by tak měli možnost si přivolat pomoc v případě náhlých zdravotních obtíží, apod.
- Cykloboxy (1 365 tis. Kč): autor projektu má za cíl obohatit infrastrukturu pro cyklisty. Zejména pro ty, kteří jízdní kolo využívají jako dopravní prostředek. Cykloboxy má v plánu umístit na strategických místech v rámci obvodu.
- Pohybem a hrou ke spokojenému Jihu (487 tis. Kč): výstavba workoutového hřiště na ploše v okolí ulice Horymírova a Rezkova.
- Dětské sportovní hřiště pro děti ve věku 2 – 8 let (584 tis. Kč): autorka projektu navrhuje vybudování dětského hřiště v nevyužitém prostoru FC Ostrava – Jih.
- Vyasfaltování prašné ulice (769 tis. Kč): cílem projektu je vyasfaltování prašné ulice, která zejména v suchých obdobích znepříjemňuje život obyvatel i procházejících.
- Tanec v ulicích aneb Karibik na Jihu (245 tis. Kč): autor projektu má za cíl oživit Jih a nabídnout lidem netradiční formu zábavy a zážitky. V průběhu 10 lekcí o trvání cca 4 hodin by si občané mohli přímo na ulici osvojit základy tanců, jako jsou samba, salsa, bachata a mnoho dalších.
- Obnovení dětského hřiště s pískovištěm (193 tis. Kč): autor projektu předkládá návrh na obnovu a rekonstrukci dětského hřiště na ulici Svazácká a Kosmonautů.
- 3x bezpečněji přes Volgogradskou (350 tis. Kč): záměrem projektu je výstavba tří přechodů pro chodce. Hlavním cílem je bezpečné přecházení dětí přes frekventovanou ulici.

- Vrhni se na wourkout, ať nejsi out! (798 tis. Kč): v případě realizace tohoto projektu autor navrhuje výstavbu workoutového hřiště.
- Dětské hřiště (881 tis. Kč): cílem projektu je výstavba dětského hřiště, s patřičnými hracími prvky a oplocením.
- Hřiště pro psy (389 tis. Kč): autor přichází s návrhem vybudování hřiště pro psy, umístění vhodných hracích prvků a oplocení celého prostoru, kde by bylo hřiště vybudováno.
- Malé místo relaxace – lavička (14 tis. Kč): autorka v projektu navrhuje výměnu lavičky a rekonstrukci malého dětského hřiště na ulici Gerasimovova.
- Vybudování chodníků mezi domy (770 tis. Kč): autor návrhu požaduje vybudování chodníků mezi ulicemi Glazkovova, Utvenkova, Averinova, Gurt'jevova, Bogorodského, Zajcevova.²⁴

Výškovice

- Mini hřiště pro děti (77 tis. Kč): oprava a doplnění hracího prostoru pro děti o patřičné herní prvky.
- Fitness zóna u Odry (357 tis. Kč): v rámci tohoto projektu navrhuje autor vybudování fitness zóny v oblasti Odry. Jednalo by se zejména o zónu, kterou by měli využívat občané v produktivním a postproduktivním věku.
- Hřiště pro všechny a na všechno (1 132 tis. Kč): autor by chtěl vybudovat jedno víceúčelové hřiště pro všechny věkové skupiny.
- Hřiště v dolíku (450 tis. Kč): cílem projektu je vybudovat hřiště v nevyužitém objektu obvodu Výškovice, na ulici Staňkova.
- Úprava dětského hřiště Lumírova (129 tis. Kč): autor projektu chce provést úpravu dětského hřiště, dovybudování spojovací cesty, umístění laviček a odpadkových košů na ulici Lumírova.
- Chodník Hýlova, Kubalova, Řadová, Volgogradská (300 tis. Kč): vybudování chodníku v propojení zmíněných ulic.

²⁴ Společně tvoříme Jih. *Výpis projektu*. [online]. [26. 1. 2017]. Dostupné z: <http://www.spolecnetvorimejih.cz/vypis-projektu>.

- RC centrum Ostrava – Jih (830 tis. Kč): záměrem autora je umožnit modelářským nadšencům vybudování zpevněné plochy, která bude využívána jako startovací a přistávací runway RC modelům. Runway by autor projektu chtěl nechat vybudovat na louce v rámci obvodu Výškovic.
- Cykloboxy (305 tis. Kč): autor projektu má za cíl obohatit infrastrukturu pro cyklisty. Zejména pro ty, kteří jízdní kolo využívají jako dopravní prostředek. Cykloboxy má v plánu umístit na strategických místech v rámci obvodu.
- Mraveniště u sídliště (616 tis. Kč): cílem je zhotovení dětského hřiště s herními prvky pro děti ve věku 2-15 let. Projekt by měl být realizován v oblasti ulic Břustkova, Šeříkova a Výškovická.
- 20 senior linek pro osamělé seniory (120 tis. Kč): cílem tohoto projektu je zajištění 20 senior linek osamělým seniorům, kteří by tak měli možnost si přivolat pomoc v případě náhlých zdravotních obtíží, apod.
- Dětské hřiště (193 tis. Kč): záměrem je výstavba nového dětského hřiště a zastřešeného posezení na ulici Na Rybníčkách.²⁵

Návrhy, které nebyly zařazeny do hlasování, byly vyřazeny z důvodů, jako jsou špatné umístění stavby, nedodání potřebných dokumentů, nemožnost realizace projektu z různých technických překážek. Další z možných důvodů proč návrh nebyl zařazen do hlasování je, že město již s realizací takového návrhu počítá a má na něj vyhrazenou částku z rozpočtu obce.

Vybrané projekty pro realizaci

- hřiště pro sport a vzdělávání,
- 20 senior linek pro osamělé seniory v obvodu Hrabůvka,
- lavička bez opěradla na autobusové zastávce,
- výběh pro mláďátka aneb: A co děti, mají si kde hrát?,
- fitness zóna u Odry,
- mraveniště u sídliště,

²⁵ Společně tvoříme Jih. *Výpis projektu*. [online]. [26. 1. 2017]. Dostupné z: <http://www.spolecnetvorimejih.cz/vypis-projektu>.

- minihřiště pro děti,
- dětské hřiště,
- 3x bezpečněji přes Volgogradskou,
- 20 senior linek pro osamělé seniory v obvodu Zábřeh,
- malé místo relaxace – lavička,
- více košů v části Bělský les,
- agility park,
- 20 senior linek pro osamělé seniory v obvodu Dubina a Bělský les,
- dřevěná věž pro děti,
- zpřístupnění a dovybavení oploceného hřiště v areálu ZŠ Košáře,
- workoutové hřiště Maluchy.

V hlasování, které probíhalo v listopadu 2016, bylo vybráno celkem 17 projektů k realizaci. Hlasování se zúčastnilo celkem 3 901 občanů. Vybrané projekty budou realizovány v průběhu roku 2017. Hlasování probíhalo elektronickou formou přes webové stránky a hlasovací systém. Hlasovat mohl kdokoli. Zde lze také hovořit o možnosti zmanipulování hlasování. Hlasování nebylo nijak kontrolováno, jediné omezení bylo, že při zadání hlasu se muselo uvést telefonní číslo a na každé telefonní číslo bylo možno zaregistrovat pouze daný počet hlasů.

3.1.2 Ostrava - Mariánské Hory a Hulváky

V tomto obvodu projekt participativního rozpočtu nazvali „Radnice pro lidi, lidé pro obvod“. Vedoucí projektu v tomto obvodu je Mgr. Patrik Hujdus, projektový manažer Ing. Andrej Foltýnek, administrátorka projektu Ing. Tereza Mučková a Bc. Karel Synek, Dis. Tito lidé se zasloužili o rozjetí projektu participativního rozpočtu v této části obce.

Hlavním cílem obvodu je zapojit občany do aktivního nakládání s rozpočtem. Vyzývá občany žijící v obvodu, aby se zapojili a zvelebili tak svůj obvod, ve kterém žijí.

Harmonogram projektu

- setkání s občany (září- říjen 2016),
- podávání návrhů (říjen - listopad 2016),
- konzultace (říjen - listopad 2016),
- kontrola proveditelnosti (říjen- prosinec 2016),
- prezentace návrhů (leden 2017),
- hlasování o projektech (únor 2017),
- realizace (březen – prosinec 2017).

Městský obvod Ostrava – Mariánské Hory a Hulváky vyčlenila na projekt 1 500 tis. Kč. Tato částka bude vyčleněna z rozpočtu 2017, kde celkové výdaje pro tento rok činí 225 165 tis. Kč. V přepočtu bude vyčleněno 0,6 % z celkového rozpočtu města. Do návrhů mohou být zahrnuty opravy chodníků, vybavení pro sportovce, opravy zastávek, zájezd pro mažoretky, ale i koncert nebo festival. Obvod zde dává občanům možnost realizovat své návrhy. Jedna z hlavních podmínek je, že každý přihlášený projekt musí mít minimální náklady ve výši 5 tis. Kč a maximální 500 tis. Kč.

Návrhy projektů, může podat každý občan starší 16 let, ale musí jej podepsat 5 občanů s trvalým bydlištěm v obvodu Mariánské Hory a Hulváky. Bez splnění těchto podmínek nebude projekt do hlasování zařazen.

Každý občan, který bude chtít svůj projekt přihlásit, musí vyplnit přihlášku. Která musí obsahovat předem daná kritéria. Je zapotřebí, aby přihláška splňovala veškerá kritéria pro schválení projektu.

Obsah přihlášky:

- projekt,
- rozpočet,
- fotografie či návrh umístění, pořádání projektu.

Hlasování o návrzích, které byly přihlášeny a schváleny v rámci projektu, bude probíhat fyzicky, ale i přes internetové stránky. Fyzického hlasování se budou moci zúčastnit občané, kteří jsou starší 16 let a mají trvalý pobyt v obvodu. Každý občan dostane k hlasování 5 žetonů kladných a jeden záporný, a dle vlastního uvážení udělí kladné hlasy a projektu, který nevyhovuje jeho představám má možnost udělit záporný hlas. Záporné hlasy se budou poté odečítat z celkových hlasů daného projektu. Fyzické hlasování bude probíhat 5 pracovních dní v době od 08:00 až 18:00 hodin, v místech určených radnicí. Internetové hlasování bude spuštěno po dobu jednoho měsíce, zde bude vybrán jen jeden projekt s největším počtem hlasů a maximální investicí 150 tis./Kč. Tato částka bude odečtena z celkového rozpočtu projektu participativního rozpočtu a zbylá částka bude rozdělena na projekty, které zvítězí ve fyzickém hlasování. Z celkového počtu 39 přihlášených projektů postoupilo do hlasování 25 přihlášených projektů.

Navržené projekty Mariánské Hory a Hulváky

- Bezpečnostní tlačítka pro osamělé seniory (82 tis. Kč): cílem projektu, je investice do bezpečnostních tlačítek pro seniory starší 60 let a handicapované osoby.
- Boxy na kola (350 tis. Kč): Autor projektu má za cíl výstavbu cykloboxů v oblasti radnice obvodu, pro podporu cyklistiky a zdravého životního stylu.
- Cimbálová muzika Konopjan pro Mariánské Hory (115 tis. Kč): cílem projektu je uspořádání 5 koncertů a 4 výchovných vystoupení cimbálové muziky Konopjan.
- Dny zdraví na OAO (233 tis. Kč): projekt je zaměřen na seznámení široké veřejnosti se zdravým životním stylem a nutností pravidelného pohybu. Autoři projektu jsou sami studenti Obchodní akademie a vyšší odborné školy sociální.
- Festival OF MUSIC – Mariánskohorský hudební festival (150 tis. Kč): cílem autora projektu je uspořádání netradičního festivalu menších hudebních skupin.
- Hřiště (500 tis. Kč): Autor projektu navrhuje obohatit nevyužitý prostor a provést jeho revitalizaci. Prostor by měl sloužit pro SOŠ Waldorfská, ale i širokou veřejnost.
- Hřiště pro nejmenší „V DOLINĚ“ (416 tis. Kč): Autor projektu navrhuje v rámci projektu obohatit již zbudované hřiště pro děti od 6 do 15 let o hrací prvky pro nejmenší děti.

- Chodník k lavičkám (65 tis. Kč): projekt je směřován k vybudování chodníků k lavičkám, které jsou součástí hřiště „V dolině“.
- Informační tabule – Královské a knížecí rodokmeny (59 tis. Kč): Cílem projektu je vybudování informačních tabulí, které by obsahovaly informace o významných královských a knížecích rodinách, po kterých jsou pojmenovány ulice obvodu.
- Informační vitríny v obvodu (147 tis. Kč): cílem projektu je zakoupení a nainstalování vitríny na frekventovaná místa. Zde budou uvedeny informace obvodu.
- Koncert dvou sborů (20 tis. Kč): v rámci projektu chtějí autoři zorganizovat dva koncerty pro širokou veřejnost, poskytnout tak veřejnosti hudební zážitek. V případě realizace projektu je koncert plánován na 22. října 2017.
- Konec prázdnin protančíme (205 tis. Kč): cílem projektu je probuzení zájmu o sport a zdravý životní styl u veřejnosti. Autor by rád nabídl smysluplné trávení volného času pro děti a mládež.
- Květiny v Mariánských horách (39 tis. Kč): v rámci projektu by došlo k osázení stávajících travnatých ostrůvků květinami nízkého vzrůstu a celkového zkrášlení obvodu. V nákladech na projekt je zahrnuta také roční péče o záhony.
- Mezinárodní turnaj fotbalových školiček (75 tis. Kč): organizace prestižních sportovních akcí pro mládežnické kluby s dětmi pod sedm let.
- Mobiliář Hulváky (358 tis. Kč): autor projektu chce zrekonstruovat prostory v Lázeňské ulici, kde se nachází ztrouchnivělé lavice a stůl, nevyhovující hřiště a dětské pískoviště. V rámci projektu by došlo k doplnění odpadkových košů, výměně stolu a lavic a vybudování nového dětského hřiště se skluzavkou s kombinovanými houpačkami pro větší i malé děti, provazovou prolézačkou, pískovištěm, dvěma lavičkami, odpadkovým košem a pořízení bezpečnostní kamery.
- Ozdobná kašna před kostelem v Mariánských Horách (89 tis. Kč): V rámci projektu by došlo k estetizaci zajímavého místa pro posezení s rodinou, relaxaci a zvelebení prostoru před kostelem na Stojanově náměstí. Současný stav je nevzhledný a nedůstojný vzhledem k prostředí, ve kterém se nachází.

- Ozdravný pobyt pro seniory (289 tis. Kč): V rámci projektu by se umožnilo 40 seniorům z obvodu Mariánské Hory - Hulváky zúčastnit se týdenního pobytu na zdravém mořském vzduchu. V rámci pobytu by se senioři zúčastnili aktivizačního a preventivního programu vedeného lektorem a zaměřeného na zdravý životní styl seniorů.
- Pořádání turnajů ve stolním tenise na ZŠ Gen. Janka (131 tis. Kč): jeden z dalších projektů, který se zaměřuje na vhodné využití volného času dětí a mládeže. ZŠ Gen. Janka nemá vybavení pro pořádání různých turnajů ve stolním tenise ani jemu podobné sporty, a proto by rád autor projektu toto vybavení pořídil a tím by podpořil případné založení kroužku či zařazení sportu do výuky.
- Prevence rizikového chování ve škole (76 tis. Kč): V rámci projektu se autor chce zaměřit na rizikové chování dětí a mládeže. Cílem je vznik tří preventivních foto seriálů, na jejichž výrobě by se podílely děti a mládež, ale také neziskové organizace. Dále by se v rámci průzkumu zaměřili na největší problémy dětí a mládeže a jak toto rizikové chování vnímají.
- Souznění – festival adventních a vánočních zvyků (150 tis. Kč): občanům obvodu by byl v rámci projektu nabídnut den s programem, který by se zaměřoval na vystoupení amatérů a profesionálů z domova i zahraničí a také ukázky a výroba vánočních ozdob a gastronomie.
- Stojan na kola (15 tis. Kč): autor projektu má za cíl vybudování tří kovových stojanů na kola.
- Vánoční strom umístěný před kostelem (10 tis. Kč): realizací tohoto projektu by vznikla výsadba jedle korejské na travnaté ploše ve tvaru trojúhelníku na Stojanově náměstí před kostelem. Hlavní myšlenkou tohoto projektu je šíření křesťanské tradice ve zdobení vánočního stromčeka v adventním období.
- Venkovní grilovací místo „V DOLINĚ“ (115 tis. Kč): V blízkosti obytných domů na Fifejdách a dětských hřišť by bylo vybudováno grilovací místo s posezením.
- Výlety obvodem napříč dějinami (87 tis. Kč): cílem projektu je uspořádání pěti tematických komentovaných vycházek pro širokou veřejnost. Vycházky by byly

nahrávány a video či audio nahrávky by byly následně k dispozici pro žáky studenty škol.

- Výroba adventních věnců s doprovodným programem pro veřejnost (30 tis. Kč): cílem projektu je organizace akce, na které si budou moci občané vyrobit adventní věnec nebo vánoční ozdoby. Dále by byl součástí akce také doprovodný program s vánoční tematikou.²⁶

Vybrané projekty k realizaci

V době zpracování této části diplomové práce probíhalo hlasování o projektech, které budou následně vybrány k realizaci. Tedy data k vybraným projektům ještě nebyly k dispozici.

3.1.3 Ostrava - Poruba

V obvodu Ostrava – Poruba nazvali projekt participativního rozpočtu „zelená Porubě“, s podtitulem Tvoříme porubu společně. Radnice dává opět občanům možnost zapojit se do rozhodování o části rozpočtu obvodu. Koordinátorkou projektu je Zuzana Kotyzová.

Harmonogram projektu

- informování obyvatel obvodu o zahájení projektu (březen až duben 2016),
- podávání návrhů obyvatelů obvodu (květen až červen 2016),
- verifikace a zhodnocení návrhů pracovníky Úřadu městského obvodu Poruba (červenec až srpen 2016),
- veřejná prezentace a diskuze nad předloženými návrhy (září až říjen 2016),
- veřejné hlasování o návrzích (listopad 2016),
- vyhodnocení celého procesu a vyčlenění financí do rozpočtu pro rok 2017 (prosinec 2016),
- realizace vítězných návrhů (průběh roku 2017).

²⁶ Radnice pro lidi, lidé pro obvod. *Projekty*. [online]. [26. 1. 2017]. Dostupné z: <http://www.radniceprolidi.cz/projekty/>.

Městský obvod Ostrava - Poruba vyčlenil na projekt participativního rozpočtu částku 1 milión Kč. Částka bude vyčleněna z rozpočtu 2017, zastupitelstvo obvodu garantovalo, že částka 1 milión Kč bude uvolněna a využita na projekty participativního rozpočtu.

Návrh projektu může podat každý obyvatel obvodu, který dovršil 15 let. S návrhem projektu musí připojit také 15 podpisů obyvatel obvodu, kteří tento projekt podpoří. Návrhů může být podáno jednou osobou více.

Každý občan, který chce svůj projekt přihlásit, musí návrh odeslat na předepsaném formuláři a podat přihlášku, která musí obsahovat předepsané náležitosti.

Obsah přihlášky

- projekt,
- podpisový arch,
- ilustrační fotografie/obrázek,
- mapu.

Návrh musí být realizovatelný na pozemcích obvodu, jeho realizace musí být v kompetenci obvodu.

Hlasování o projektech proběhlo ve dnech 11. – 25. listopadu 2016. Hlasovat může každý občan, který dovršil 15 let. Každý bude mít k dispozici dva kladné a jeden záporný hlas. Hlasování proběhne přes webové stránky, ale také fyzicky pomocí hlasovacích lístků. Radnice stanovila místa, kde bude fyzické hlasování probíhat, jedná se o knihovny v obvodu, infocentrum na Hlavní třídě a středisko volného času. Celkem do hlasování postoupilo 16 z 21 návrhů. Návrhy, které nepostoupily do hlasování, nebyly schváleny z toho důvodu, že jejich realizace nebyla v kompetenci obvodu Poruba.

Navržené projekty obvodu Ostrava – Poruba

- Zřízení chodníku a úprava schodů na ulici J. Skupy (195 tis. Kč): účelem projektu je výstavba potřebného chodníku a provedení rekonstrukce přístupových schodů.
- Piknikové místo na Pátáku (37 tis. Kč): autor projektu má za cíl výstavbu příjemného piknikového místa pro odpočinek a relaxaci všech obyvatel obvodu v prostoru mezi ulicemi Alžírskou a ZŠ Bulharská.

- Výstavba hřiště na Pétanque (60 tis. Kč): autoři projektu navrhuji vybudování pétanquového hřiště v parku.
- Opíjeme se pohybem (300 tis. Kč): autor projektu navrhuje výstavbu workoutového hřiště v oblasti ZŠ Porubská 832.
- Strom před mojim barakem (105 tis. Kč) – autor projektu navrhuje několik výsadeb stromů a živých plotů na čtyřech místech v obvodu.
- Veřejné pítka (60 tis. Kč): záměrem autora je vybudování veřejného pítka na Hlavní třídě.
- Discgolfové hřiště Poruba (268 tis. Kč): autoři navrhuji vybudování discgolfového hřiště na ploše mezi ulicemi Nad Porubkou a Sportovním areálem Poruba. Záměrem je odstranit z plochy, kde bude hřiště vybudováno nežádoucí obyvatele obvodu
- Sousedské posezení (215 tis. Kč): autor navrhuje vybudování zastřešeného posezení a hřiště pro sportovní aktivity v prostoru mezi ulicemi Nálepкова a Nezvalovo náměstí.
- Pěkná zkratka kolem domu (161 tis. Kč): autoři navrhuji zušlechtnění prostoru kolem domu, vybudování chodníku a výsadbu okrasných keřů a květin.
- BI-ZON (bicykle ZONe) (93 tis. Kč): autor navrhuje vybudování tří cyklo-servisních stojanů v blízkosti porubských cyklostezek.
- Vrácení lodě dětem (650 tis. Kč): autor projektu navrhuje obnovení dětského herního prvku Lodě.
- Herní prostor pro všechny generace (219 tis. Kč): autorka projektu navrhuje na větší části prostoru vybudovat herní prostor pro všechny generace, pro malé i velké.
- Chodník, kde chodí lidi (24 tis. Kč): autor projektu navrhuje vybudování chodníku na ulici Francouzská, kde je vyšlapaná nevzhledná pěšinka.
- Dětské hřiště na Mongolské (80 tis. Kč): autor projektu navrhuje obnovení a rekonstrukci dětského hřiště mezi domy na ulici Mongolská.
- WORKOUT!!! (200 tis. Kč): záměrem autora je vybudování workoutového hřiště.

- Poruba spravedlivě (190 tis. Kč): cílem projektu je vybudování radničních hodin, které budou spojeny otáčivou čtyřstrannou světelnou informační tabulí, kde budou zveřejňovány důležité informace pro občany.²⁷

Vybrané projekty k realizaci

- Veřejné pítko,
- Zřízení chodníku a úprava schodů na ulici J. Skupy,
- Poruba spravedlivě,
- Piknikové místo na Pátáku,
- Chodník, kde chodí lidi,
- Disgolfové hřiště Poruba,
- Pěkná zkratka kolem domu.

Hlasování v tomto obvodu proběhlo v listopadu 2016, hlasování se zúčastnilo celkem 1 178 občanů, přesto velké množství hlasů nebylo potvrzeno a nemohlo být zahrnuto do hlasování, celkový počet uznaných hlasů bylo 898. V rámci participativního rozpočtu radnice rozdělí na těchto 7 projektů 1 milion korun.

3.2 Praha

V hlavním městě Praha se také věnují projektu participativního rozpočtu, v některých částech města je již vyhlášen druhý ročník projektu participativního rozpočtu. Tento projekt se hlásí k velkému úspěchu např. v části Praha – Zbraslav, kde byl vyhlášen již druhý ročník projektu a radnice jej bude realizovat v roce 2017.

3.2.1 Praha – Zbraslav

Městská část Praha – Zbraslav nazvala projekt participativního rozpočtu „Společně pro Zbraslav“. První ročník projektu byl vyhlášen v únoru 2016 a v současné době radnice začala realizovat již druhý ročník participativního rozpočtu. Hlavní koordinátorkou projektu je Ing. Hana Habartová.

²⁷ Zelená Porubě. *Přihlášené návrhy*. [online]. [1. 2. 2017]. Dostupné z: <http://zelenaporube.cz/prihlasene-navrhy>.

V městské části Prahy – Zbraslav (dále jen „MČ“) se v únoru 2016 uskutečnilo setkání, kde byly představeny všechny přihlášené projekty, které postoupily do hlasování. Celkem bylo úředníky schváleno do hlasování 7 projektů. Radnice pro tento projekt vyčlenila částku 600 tis. Kč. Z celkového rozpočtu 81 756 tis. Kč. V přepočtu bude vyčleněno 1 % z celkového rozpočtu města. V druhém ročníku pro rok 2017 projektu participativního rozpočtu vyčlenila radnice 1 000 tis. Kč z celkového rozpočtu MČ. Tyto finanční prostředky budou zapojeny do rozpočtu 2017. Radnice vyhlásila přihlašování návrhů a jejich realizace bude probíhat v roce 2018.

Navržené projekty městského obvodu Praha – Zbraslav pro první ročník projektu

- „Omalovánky „moje Zbraslav“ (64 tis. Kč) : tento projekt byl přihlášen za účelem rozvoje dětí již v útlém věku. Vydání omalovánek „moje Zbraslav“ určených pro děti ve věku 5-8 let a sestávajících se z 10 obrázků k vymalování a z 10 doprovodných básniček – říkánek (na formátu A4).²⁸
- Revitalizace autobusového přístřešku „ Pod Zatačkou“ (139 tis. Kč) : Cílem projektu je rekonstrukce autobusového přístřešku, který se v současné době nachází za hranicí své životnosti.
- Revitalizace autobusového přístřešku „U Včely“ (149 tis. Kč) : Cílem projektu je rekonstrukce autobusového přístřešku, který se v současné době nachází za hranicí své životnosti.
- Vybudování bezbariérového přístupu do klubu aktivního stáří (150 tis. Kč)
- Barevná Zbraslav (cca 20 tis. Kč): Cílem návrhu je oživení vzhledu pěti transformačních stanic umělci pomocí sprejové barvy.
- S učiteli společně pro Zbraslav (64 tis. Kč): cílem návrhu je zaměřit se na podporu zbraslavských učitelů při jejich práci s dětmi a rodiči.
- Veřejný gril (60 tis. Kč) : Projekt má za cíl vybudovat pro všechny obyvatele Zbraslavi místo pro venkovní setkávání a odpočinek.²⁹

²⁸ Oficiální stránky Participativního rozpočtu. *Participativní rozpočet. Zbraslav*. [online]. [26. 6. 2016]. Dostupné z: <http://www.mc-zbraslav.cz/participativni-rozpocet/>.

²⁹ Oficiální stránky Participativního rozpočtu. *Participativní rozpočet. Zbraslav*. [online]. [28. 1. 2017]. Dostupné z: <http://www.mc-zbraslav.cz/participativni-rozpocet/>.

Vybrané projekty k realizaci

- Vybudování bezbariérového přístupu do klubu aktivního stáří
- Revitalizace autobusového přístřešku „U Včely“.
- Revitalizace autobusového přístřešku „Pod Zatačkou“.
- Barevná Zbraslav

Veřejného hlasování se zúčastnilo celkem 678 občanů, kteří nejvíce hlasovali pro vybudování bezbariérového přístupu do klubu aktivního stáří.

K únoru 2017 jsou všechny vybrané projekty již realizovány a první ročník v této městské části lze prohlásit za úspěšný.

Projekty, které nepostoupily do hlasování

- Revitalizace prostranství kolem rybníku v Lahovičkách: návrh není možné realizovat z důvodu komplikovaných majetkových vztahů v dané lokalitě.
- Parkoviště pro návštěvy – Strnady: z důvodu zjištění velké finanční náročnosti bylo autorce projektu doporučeno přepracování projektu.
- Koupání na Zbraslavi: Projekt nebyl zařazen z důvodu časové náročnosti získání stavebního povolení. Přesto městská část bude na tomto projektu pracovat i mimo participativní rozpočet.
- Vybudování parkovací plochy u vstupu na hřbitov.
- Multifunkční lavička: projekt byl stažen samotným autorem projektu ve prospěch ostatních projektů.
- Obnova českých tradic: projekt byl vyřazen po domluvě s autorkou, kdy tento projekt bude zařazen do Programu pro poskytování dotací MČ Praha – Zbraslav v oblasti volného času, kultury, sportu, vzdělávání a sociální oblasti.
- Funkční plocha pro skatepark: V části, kde měla být plocha vybudována, připravuje městská část projekt na revitalizaci sportoviště.
- Zřízení bezbariérového přístupu do kostela CČSH: z důvodu velké časové náročnosti na získání stavebního povolení byl projekt odložen do dalšího ročníku participativního rozpočtu.

- Basketbalová příprava: projekt nebyl zařazen do hlasování z toho důvodu, že po konzultaci s autorem projektu se tento projekt uchází o finanční podporu v rámci Programu pro poskytování dotací MČ Praha – Zbraslav v oblasti volného času, kultury, sportu, vzdělávání a sociální oblasti.

Navržené projekty druhého ročníku participativního rozpočtu Praha – Zbraslav

Ve druhém ročníku projektu participativního rozpočtu v Praze – Zbraslav radnice poskytla občanům částku ve výši 1 000 tis. Kč z celkového rozpočtu městské části 111 669 tis. Kč.

Projekty, které byly přihlášeny a zařazeny do hlasování v únoru 2017:

- Venkovní wourkout hřiště (250 tis. Kč),
- Pítka ve Slunečním parku (50 tis. Kč),
- Plácek žije! (250 tis. Kč),
- Eliščina zahrádka (250 tis. Kč),
- Lokální meteostanice Zbraslav (30 tis. Kč),
- Prozomat (100 tis. Kč),
- Komunitní kompostér (40 tis. Kč),
- Přijdu včas – Zbraslav jako bezpečné místo pro děti! (163 tis. Kč),
- Nové lavičky u prodejny Albert (100 tis. Kč),
- Bezbariérový vstup, úpravy ve vnitřních prostorách klubu aktivního stáří (136 tis. Kč),
- Obnova historické Zvoničky Zbraslav – Baně (128 tis. Kč),
- Oprava komunikace v ulici Pod Vysílačkou (248 tis. Kč),
- Venkovní stoly na PING PONG (186 tis. Kč).

Dalších 6 návrhů do hlasování nepostoupilo z opodstatněných důvodů:

- Odstavná plocha Strnady: při posuzování návrhu bylo rozhodnuto, že projekt není možné realizovat z časové náročnosti získání stavebního povolení.
- Sanace černé skládky v Borovičkách: návrh byl stažen samotným autorem s odůvodněním, aby dostaly přednost jiné podané návrhy a dále uvedl, že po konzultaci s úředníky městské části tento projekt není vhodný do projektu participativního rozpočtu.

- Osvětlení přechodů pro chodce: také při posuzování tohoto návrhu bylo rozhodnuto, že projekt není možné realizovat z důvodu časové náročnosti získání stavebního povolení.
- Koupání ve Vltavě: tento projekt není možné realizovat z důvodu časové náročnosti zasmulvnění a získání stavebního povolení.
- Odstavná plocha Strnady: při posuzování projektu bylo rozhodnuto, že projekt není možné realizovat z důvodu přílišné časové náročnosti získání stavebního povolení.
- Zastřešení autobusové zastávky Na Drahách: Návrh nebyl zařazen do hlasování z toho důvodu, že realizace zastřešení již je objednána a řešena v rámci rozpočtu 2017 městské části.³⁰

3.2.2 Praha 3

Praha 3 se zapojila jako třetí městská část do projektu participativního rozpočtu. V lednu 2016 byl vyhlášen první ročník projektu a radnice zahájila potřebné kroky, aby své občany zapojila do rozhodování o rozpočtu své městské části. V roce 2017, po úspěšné realizaci prvního ročníku participativního rozpočtu, byl vyhlášen druhý ročník participativního rozpočtu pro městskou část Praha 3.

Harmonogram projektu

- Stanovení pravidel a detailní podoby procesu (leden-únor 2016),
- informování a motivace občanů (únor-březen 2016),
- podávání návrhů občany (březen-duben 2016),
- verifikace návrhů (květen-srpen 2016),
- prezentace návrhů (září 2016),
- hlasování (září 2016),
- realizace návrhů (říjen-prosinec 2016).

³⁰ Oficiální stránky Participativního rozpočtu. *Participativní rozpočet. Zbraslav*. [online]. [28. 1. 2017]. Dostupné z: <http://www.mc-zbraslav.cz/participativni-rozpocet/>.

Městský obvod vyčlenil v lednu 2016 ze svého rozpočtu částku 2 milióny Kč, které dal k dispozici občanům, aby je „utrátili“ za své nápady a projekty pro zlepšení a rozvoj obvodu.

Na webových stránkách městské části bylo zveřejněno 16 projektů, tedy i včetně těch, které nebyly zařazeny do slosování. Každý občan má možnost si projekty prohlédnout a vybraným 13 udělit hlas pro jejich realizaci nebo udělit negativní hlas, aby realizace nebyla provedena. Hlasování probíhalo od 14. 9. 2016 do 2. 10. 2016 do 23:59 elektronickým formulářem s potvrzováním přes SMS kód na webových stránkách praha3.cz. Každému z projektu je možné udělit jeden pozitivní a jeden negativní hlas. Celkem může každý hlasující udělit 5 pozitivních hlasů a 2 negativní hlasy.³¹

Navržené projekty městského obvodu Praha 3

- Zastřešení pramene nad Krejčárkem (do 50 tis. Kč): cílem projektu je zastřešení pramene nad Krejčárkem, který je v době realizace projektu v nevyhovujícím stavu.
- Zrušení „cyklootočky“ v ulici Jeseniova (30 tis. Kč): autor projektu navrhuje zrušení cyklootočky a všech bezpečnostních prvků s ní související.
- Zahrada v ulicích (300 tis. Kč): zkrášlení ulic městské části vybudováním květinových záhonů.
- Revitalizace zeleně mezi domy Koněvova 123 – 127 (181 tis. Kč): cílem projektu je revitalizace zeleně a porostů mezi zmiňovanými domy. Současný stav je neudržovaný a chybí zde také veřejné osvětlení.
- Dětské hřiště horní stromka (300 tis. Kč): Autor projektu chce vybudovat dětské hřiště, v místě kde toto dětské hřiště chybí a bylo by využíváno.
- Rekonstrukce prostor organizace pro lidi se zdravotním postižením (221 tis. Kč): cílem projektu je rekonstrukce prostor v centru Martin, které podporuje aktivní a samostatný život osob se zdravotním postižením.
- Bezpečné parkování jízdních kol (300 tis. Kč): Cílem projektu by bylo vybudování 4 boxů, které by sloužily k parkování jízdních kol a kočárků, s elektronickým řídicím systémem pro zajištění řízeného veřejného parkování.

³¹ Oficiální stránky Participativního rozpočtu. *Participativní rozpočet. Praha 3*. [Online]. [28. 1. 2017]. Dostupné z: <http://www.participativni-rozpocet.cz/praha3/co-je-participativni-rozpocet/>.

- Rozšíření dětského hřiště Na vrcholu 2 (300 tis. Kč): autor navrhuje rozšíření dětského hřiště o další hrací prvky, které v současnosti na hřišti chybí.
- Vytvoření studijní zahrady v areálu MŠ a ZŠ Jarov (300 tis. Kč): cílem projektu je upravit část pozemku ZŠ Jarov aby byla využitelná pro žáky a esteticky přijatelná pro obyvatele.
- Revitalizace školní zahrady ZŠ a MŠ Chmelnice (150 tis. Kč): revitalizace stromů keřů na zahradě ZŠ a MŠ Chmelnice, výměna písku na 4 pískovištích.
- Rekonstrukce schodů před domy pod Lipami 2550, 2551 (100 tis. Kč): Navrhovatelka projektu má za cíl, aby byla provedena rekonstrukce starých a nevyhovujících schodů, dlažby, obrubníků, nové zábradlí a nájezdů.
- Oživlá zahrada (300 tis. Kč): cílem návrhu je úprava spodní části zahrady u MŠ Jarov. Vybudování učebny, která bude obsahovat okrasnou zahradu, ovocnou, zeleninovou, květinovou a bylinkovou zahradu, herní zahradu a relaxační zahradu, domečky pro hmyz, kompostér, recyklační stezku a domek ve stromě.
- Herní patro v MŠ Náměstí Jiřího z Lobkovic (141 tis. Kč): cílem návrhu je vybudování herního patra v zelené třídě. Toto patro děti v MŠ využívají na hraní. Patro by bylo pokryto herním kobercem.
- Rekonstrukce prostor Mamma Help a zařízení keramické dílny (294 tis. Kč): Autor projektu chce zrekonstruovat nevyužité sklepní prostory a vytvořit pro klienty centra Mamma Help keramickou dílnu.
- Rekonstrukce sociálního zařízení ve skautské klubovně (130 tis. Kč): cílem projektu je rekonstrukce sociálního zařízení v prostoru skautské klubovny, které jsou zejména využívány dětmi ve věku 6-18 let.³²

Návrhy, které nepostoupily do hlasování

- Rozšíření dětského hřiště na Náměstí Jiřího z Poděbrad
- Letní divadelní scéna Žižkovský amfiteátr
- Bezpečná zóna před ZŠ Jiřího z Poděbrad

³² Oficiální stránky Participativního rozpočtu. *Participativní rozpočet. Praha3* [online]. [26. 2. 2017]. Dostupné z: <http://www.participativni-rozpocet.cz/praha3/navrhy-obyvatel/>.

- Zvelebení okolí zájmového klubu seniorů

Informace, proč tyto projekty nebyly zařazeny do hlasování, nejsou veřejně dostupné. Většinu projektů již radnice Prahy 3 úspěšně realizovala a byl vyhlášen druhý ročník participativního rozpočtu.

3.3 Brno

„Město Brno je v zahajovací fázi participativního rozpočtu. Rada města Brna schválila nasazení participativního rozpočtu, složená z hnutí ANO, lidovců, Žít Brno a zelených. Vedení města schválilo obsazení projektového týmu, který se bude zabývat realizací Participativního rozpočtu. Tento tým bude mít za úkol připravit podrobnou metodiku a implementovat ji do městského aparátu. Brněnský model participativního rozpočtu bude dle aktuálních předpokladů dvouletý s roční periodou. V prvním roce dojde ke sběru návrhů, jejich vyhodnocení v rámci veřejných setkání občanů a analýze proveditelnosti v rámci úřadu. Následovat bude občanský předvýběr preferovaných návrhů a na závěr roku samotné hlasování občanů o navržených projektech.“³³

Do procesu participativního rozpočtu, by se město chtělo zapojit v roce 2017. V prosinci a na přelomu roku 2017 má v plánu město vyhlásit projekt a předat informace občanům. Město Brno má v plánu projekt realizovat pro celé město a ne jen pro některé části, jak je tomu například v Ostravě. Dle veřejných informací město Brno zveřejnilo projekt a od února 2017 bude možné podávat návrhy do projektu „Dáme na vás – participativní rozpočet města Brna“. Město Brno vymezilo na realizaci nápadů 20 miliónů Kč z celkového rozpočtu města 10 346 438 tis. Kč. V přepočtu bude vyčleněno 3 % z celkového rozpočtu města.

Město Brno stanovilo podmínky pro schválení přijetí projektu do hlasování, a to, že projekt musí být veřejně prospěšný, lze jej dokončit za 12 měsíců, město má kompetenci jej realizovat, projekt musí být na majetku a území města, náklady na realizaci a jeho provozní náklady po dobu 3 let nepřekračují 2 milióny Kč, projekt nesměruje do bytového fondu města a nesmí propagovat produkty, služby, činnosti či stanoviska subjektů komerčního, nekomerčního, náboženského či politického charakteru. Dále musí projekt získat podporu veřejnosti. Tu si každý navrhovatel může zajistit buď elektronicky ziskem

³³ Deník referendum Domov. *Brno připravuje participativní rozpočet*. [online]. [26. 6. 2016]. Dostupné z: <https://www.brno.cz/brno-aktualne/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/a/v-brne-startuje-priprava-nasazeni-participativniho-rozpocetu/>.

150 označení „líbí se mi“ v galerii projektů na webu, nebo podpisovým archem s nejméně 15 podpisy obyvatel města.

3.4 Semily

První ročník Participativního rozpočtu byl v Semilech vyhlášen v roce 2015. Občané do projektu přihlásili celkem 17 projektů. Z nich bylo posouzeno a vybráno odborem rozvoje a správy majetku a výborem pro rozvoj města 13 projektů, ze kterých mohli občané do 31. srpna 2015 vybírat. Město vyhradilo do projektu částku 1 milion Kč. Z celkového rozpočtu města ve výši 15 269 tis. Kč. V přepočtu bude vyčleněno 7 % z celkového rozpočtu města.

Navržené projekty města Semily:

- Betonový stůl na stolní tenis (přibližné náklady 100 tis. Kč): Betonový stůl na stolní tenis by byl umístěn ve vnitrobloku na Olešce u čp. 437. Součástí je i vytvoření zpevněné plochy o rozměrech cca 10x5 metrů.
- Rekonstrukce dětského hřiště na Vinci (150 tis. Kč): Úprava povrchu a oplocení, doplnění herních prvků a laviček.
- Dostavba rampy před Rubínem (240 tis. Kč): Dostavba rampy u schodiště obchodního domu Rubín směrem k parkovišti. Vzhledem k velkému sklonu (cca 11 %) nelze realizovat klasický bezbariérový přístup. Výsledná cena bude navýšena o vratku dotace po odstranění části zábradlí, dlažby, uliční vpusti.
- Oprava povrchu Archivní ulice (500 tis. Kč): V případě dohody s firmou Kredit Centrum, s.r.o. bude realizován celý úsek v délce 275 metrů a šíři 5 metrů. Pokud nedojde k dohodě s firmou, bude se realizovat pouze část na městských pozemcích (198 metrů – 380 metrů).
- Rozšíření dětského hřiště na Ostrově (200 tis. Kč): Doplnění herních prvků na hřišti – malý bagr na písek, houpací koník, houpačka-hnízdo a úprava dopadových ploch.
- Bezbariérový chodník v Jatecké ulici (360 tis. Kč): Vybudování bezbariérového chodníku v Jatecké ulici – úprava nástupů na chodník a rekonstrukce chodníku (vzhledem k šíři není možné doplnit prvky pro nevidomé a slabozraké).

- Přístřešky na kontejnery a popelnice na sídlišti na Olešce (300 tis. Kč): Realizace dalších přístřešků na kontejnery a popelnice.
- Studie pěšího propojení centra s lokalitou Na Hlínách (100 tis. Kč): Vypracování studie na bezpečné propojení centra města a místní části Na Hlínách pro pěší dopravu.
- Studie rozšíření sportovní haly (50 tis. Kč): Zpracování studie proveditelnosti a ekonomické návratnosti rozšíření sportovní haly pro sporty typu házená nebo florbal – pro větší využití sportovišť a ubytování.
- Rekonstrukce místa na třídění odpadů v Benešovské ulici (40 tis. Kč): Zpevnění plochy pro umístění kontejnerů na tříděný odpad v Benešovské ulici (vedle zastávky Na Hlínách).
- Architektonická soutěž na biotopové koupaliště (200 tis. Kč): Realizace architektonické soutěže na obnovu koupaliště ve stávající lokalitě formou koupacího biotopu včetně jednoduchého zázemí.
- Lezecká stěna na Riegrově náměstí (450 tis. Kč): Vybudování lezecké stěny na Riegrově náměstí na domě čp. 457. Lezecká stěna by byla přístupná pouze v určitou dobu za přítomnosti obsluhy.
- Pouťové atrakce (100 tis. Kč): Nákup pouťových atrakcí, které by byly zdarma poskytovány během společenských akcí (není možné provozovat o pouti).³⁴

Projekty, které nepostoupily do hlasování:

- Toalety na Ostrově
- Lávka přes Olešku
- Nový přechod v Brodské ulici

Po veřejném hlasování byly občany vybrány 4 projekty, které se začaly realizovat v roce 2016. Hlasování v anketě se účastnilo 127 občanů starších 16 let.

- Rekonstrukce dětského hřiště na Vinci
- Biotopové koupaliště
- Oprava Archivní ulice

³⁴ Oficiální web města. *Město Semily. O Participativní rozpočet je zájem.* [online]. [17. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.semily.cz/o-participativni-rozpocet-je-zajem/d-3441>.

- Pěší propojení centra s lokalitou na Hlínách³⁵

3.5 Žďár nad Sázavou

Ve městě Žďár nad Sázavou byl vyhlášen první ročník participativního rozpočtu v roce 2016, zastupitelé města o tom rozhodli poslední březnový den. Projekt participativního rozpočtu město nazvalo „Aktivně pro Žďár“. Kontaktní osobou ve městě pro projekt je Radka Remarová. Lidé žijící ve Žďáru nad Sázavou si sami mohou navrhnout a rozhodnout o tom co a kde by chtěli na veřejném pozemku realizovat, vybudovat, vylepšit či opravit. Od května 2016 probíhala veřejná setkání na téma participativního rozpočtu a od 6. – 10. července probíhalo podávání návrhů.

Harmonogram projektu

- setkání s občany (květen 2016),
- podávání návrhů (červen – červenec 2016),
- představení návrhů (září 2016),
- hlasování o projektech (listopad 2016),
- realizace vítězných projektů (rok 2017).

Město nabídlo občanům možnost rozhodnout o částce 600 tis. Kč, která bude vyčleněna z rozpočtu města 2017 z celkové částky 450 518 tis. Kč. V přepočtu bude vyčleněno 0,13 % z celkového rozpočtu města. Na jeden projekt se počítá s částkou maximálně 150 tis./Kč. Projekty s vyšší nákladovostí nebudou zařazeny do hlasování. V prosinci 2016 došlo k vyhodnocení projektu a k alokaci finančních prostředků do rozpočtu pro rok 2017.

Návrh projektu může podat každý občan města, starší 18 let. I zde je zapotřebí, aby návrh projektu písemně podpořilo minimálně 15 obyvatel města. Projekt musí být realizovatelný v průběhu jednoho roku. Je nutné, aby realizace projektu byla v kompetenci města. Oblasti v rámci, kterých projekty mohou být realizovány, nejsou městem nijak omezeny. Může se jednat o projekty z oblasti sportu, kultury, dopravní infrastruktury, vzdělávání, volnočasové aktivity a další. Město Žďár nad Sázavou si také stanovilo podmínky, které musí splňovat přihláška na základě, které bude projekt zařazen do hlasování.

³⁵ Oficiální web města. *Město Semily. O Participativní rozpočet je zájem.* [online]. [17. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.semily.cz/o-participativni-rozpocet-je-zajem/d-3441>.

Navržené projekty města Žďár nad Sázavou:

- Workoutové hřiště (150 tis. Kč): Autor projektu se zasazuje o vybudování workoutového hřiště, protože dle jeho názoru ve městě takové hřiště chybí a bylo by využíváno.
- Vstup do úvozu s připomínkou prvního osídlení Žďáru (150 tis. Kč): Autor projektu zde apeluje na nepovšimnutá veřejná, často využívaná místa Úvozu. V rámci projektu by došlo k zvýšení kvality prostředí, kde se budou setkávat lidé.
- Santiniho barokní slavnosti (150 tis. Kč): cílem projektu je zorganizování a představení Santiniho barokní doby zábavnou formou a zapojit tak rodiny s dětmi do historie města.
- Vodní prvek v Atriu (150 tis. Kč): záměrem projektu je rekonstrukce katastrofického stavu nevyužívaného pítka. Rekonstrukce by byla ve formě odstranění pítka a vytvoření nového oživení prostoru Atria.
- Úprava terénu na Farských humnech (150 tis. Kč): V rámci projektu by došlo k zarovnání a zatravnění neupravených prostor na Farských humnech.
- Oplocení volnočasového areálu pro děti a mládež na Farských humnech (150 tis. Kč): Autor projektu by chtěl v rámci projektu vytvoření chybějícího oplocení volnočasového areálu pro děti a mládež na Farských humnech a opravu původního oplocení.³⁶

Hlasování o projektech, které byly zařazeny do hlasování bylo realizováno v elektronické a v papírové podobě. Hlasování probíhalo v listopadu 2016. Zúčastnit se mohl občan města, který dovršil 15 let. Celkem hlasovalo 446 občanů. Elektronickou formou bylo zaznamenáno 347 hlasů a z toho bylo 334 platných a papírovou formou bylo zaznamenáno 99 hlasů a z toho bylo 89 hlasů uznáno jako platných.

Vybrané projekty k realizaci

- Vstup do úvozu s připomínkou osídlení Žďáru
- Úprava terénu na Farských humnech
- Oplocení volnočasového areálu pro děti a mládež na Farských humnech
- Vodní prvek v Atriu

³⁶ Oficiální stránky Participativního rozpočtu. *Participativní rozpočet. Žďár nad Sázavou*. [online]. [17. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.participativni-rozpocet.cz/zdar/navrhy-obyvatele/>.

Po veřejném hlasování bylo občany vybráno 6 projektů. V roce 2017 budou realizovány první 4 projekty.

3.6 Rumburk

Město Rumburk vyhlásilo první ročník participativního rozpočtu v březnu 2016, ale již v roce 2015 si zastupitelstvo postavilo základ pro financování participativního rozpočtu. „Město Rumburk by se aplikací tohoto nástroje do svého rozhodovacího procesu zařadilo mezi průkopníky nástroje samotného. Samotná forma financování skrze participativní fond je taktéž unikem. Zastupitelstvo města Rumburk v roce 2015 svým rozhodnutím zvýšilo provozovatelům hazardu na území města Rumburk procentuální sazbu, kterou platí městu a to nad rámec zákonem daných odvodů. Z původních 3% se tato sazba zvýšila na 5%, přičemž rozdíl 2% bude tvořit základ pro financování projektů z participativního rozpočtu.“³⁷

Vedení města považuje projekt participativního rozpočtu za zásadní nástroj ve své dlouhodobé snaze otevřít a přiblížit rozhodovací proces občanům, proto poskytlo občanům možnost participativního rozpočtu. Kontaktní osobou ve městě Rumburk je Dalibor Dvořák, který se zabývá projektem od samého počátku až do konce. I v tomto městě má vedení města za cíl, přivést své občany k rozhodování o rozvoji svého města, a to formou projektů, které sami navrhnou. Při tvorbě samotných návrhů se obyvatelé za asistence města setkávají na veřejných diskuzích a sousedských setkání.

Harmonogram projektu

- setkání s občany (březen - květen 2016),
- podávání návrhů (květen – červen 2016),
- verifikace návrhů občanů odborníky (červenec – srpen 2016),
- představení návrhů (září - říjen 2016),
- hlasování o projektech (listopad 2016),
- realizace vítězných projektů (rok 2017).

Vedení města dalo občanům k dispozici částku 300 tis. Kč, která bude vyčleněna z rozpočtu města v roce 2017 z celkové částky rozpočtu 245 628 tis. Kč. V přepočtu bude vyčleněno 0,12 % z celkového rozpočtu města. „Společné návrhy pak občané předloží

³⁷ Oficiální stránky Participativního rozpočtu. *Participativní rozpočet. Rumburk*. [online]. [12. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.participativni-rozpocet.cz/rumburk/wp-content/uploads/sites/4/2016/03/Participativni_rozpocet_rumburk_navrh.pdf.

úředníkům města k posouzení z hlediska realizovatelnosti. Vyvrcholením bude všelidové hlasování o tom, které návrhy obyvatel města má město Rumburk realizovat. Co nám z toho plyne? Zapojte se přímo, tento nástroj je tu pro Vás!“³⁸

Návrh projektu může podat každý občan města starší 16 let. Je zapotřebí, aby návrh projektu obsahoval podpisový arch s 15 podpisy občanů, anotační fotografii/obrázek a to povinně. Projekt musí být realizovatelný v průběhu jednoho roku. Je nutné, aby realizace projektu byla v kompetenci města. Náklady na projekt nesmí přesáhnout jasně stanovenou částku.

Navržené projekty města Rumburk:

- Obnova křížku v nové ulici (do 120 tis. Kč): Cílem projektu je obnova památky. Došlo by k restaurování poškozeného pískovcového soklu a osazení nového litinového kříže.
- Replika sochy ryby v parku Rumburské vzpoury (do 150 tis. Kč): Autor projektu předpokládá, že by došlo k opětovnému zprovoznění kašny, vytvoření nové repliky sochy a osazení repliky sochy.³⁹

Ve městě Rumburku byly podány občany pouze dva projekty v rámci participativního rozpočtu. Vzhledem k částce, která byla vedením města vyčleněna na participativní rozpočet, budou oba projekty realizovány bez hlasování občanů. Oba podané projekty splnily všechny náležitosti a podmínky přijetí do projektu participativního rozpočtu, a proto budou v realizovány v roce 2017.

³⁸ Oficiální stránky Participativního rozpočtu. *Participativní rozpočet. Rumburk*. [online]. [26. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.participativni-rozpocet.cz/rumburk/>.

³⁹ Oficiální stránky Participativního rozpočtu. *Participativní rozpočet. Rumburk*. [online]. [26. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.participativni-rozpocet.cz/rumburk/navrhy-obyvatel/>.

4 NÁVRH METODOLOGIE PARTICIPATIVNÍHO ROZPOČTOVÁNÍ

Tato část diplomové práce je věnována metodologii participativního rozpočtu. Jsou zde zhodnoceny statistické údaje týkající se participativního rozpočtování. Nejdříve je tato kapitola věnována části rozpočtů, které byly vyčleněny na samotný projekt participativního rozpočtu.

V dalších částech této kapitoly jsou zhodnoceny samotné návrhy, které byly podány občany měst a městských částí. Počet schválených návrhů a návrhů zařazených do hlasování. Dále jsou zde uvedeny informace o typologii návrhů, která odvětví jsou v návrzích zastoupena, časová osa projektu participativního rozpočtu ve městech a městských částech, které město nebo městská část byli schopni realizovat projekt nejrychleji, ale zároveň zda byl projekt efektivní v rámci časového horizontu.

Dále je kapitola věnována dotazovaným občanům, kdy byla položena otázka, zda se již s participativním rozpočtem setkali a jaké mají zkušenosti.

Další část kapitoly obsahuje investiční a neinvestiční srovnání podaných návrhů v rámci projektu participativního rozpočtu.

V závěru kapitoly je uvedeno shrnutí poznatků k uplatňování participativního rozpočtování, kde je uvedeno shrnutí celé této části diplomové práce.

4.1 Finanční rozsah participativního rozpočtování

Na základě srovnání 9 měst a MČ v poměru počtu obyvatel a rozpočtů. Srovnání je uvedeno v Tab. č. 4.1 Každé město a MČ má stanovenou jinou výši celkového rozpočtu. Nejvyšší rozpočet má město Brno 10 346 438 tis. Kč, město vyčlenilo na projekt celkovou částku 20 mil. Kč. Je to nejvyšší částka, která byla v České republice na projekt vyčleněna. Avšak zatím není možné říci, zda bude tato částka a postup města Brna vhodná. Brno bude realizovat projekt na celé město, ne na jednotlivé MČ.

Jako druhá v pořadí je MČ Ostrava – Jih. Zde bylo vyčleněno z celkového rozpočtu 5 mil. Kč. V přepočtu na jednoho obyvatele je částka 46,70 Kč, kterou mohl každý obywatel MČ v rámci projektu využít. Po výsledcích hlasování bylo využito z vyčleněné částky 4 716 357 Kč. Nebyla využita celá vyčleněná částka do projektu. Zbylá částka bude ponechána v celkovém rozpočtu MČ.

MČ Praha 3 vyčlenila 2 mil. Kč z celkového rozpočtu 1 040 tis. Kč. V přepočtu bylo na jednoho obyvatele vyčleněno 27,58 Kč. Dle výsledků hlasování bylo podpořeno 8 projektů v celkové výši 1 895 000 Kč. Zbylá část finančních prostředků bude i zde ponechána v celkovém rozpočtu obce.

Další MČ, která vyčlenila největší část ze svého rozpočtu, byla Ostrava – Mariánské Hory a Hulváky. Z celkového rozpočtu bylo vyčleněno 1,5 mil. Kč, v přepočtu na jednoho obyvatele 121,86 Kč, které mohl občan využít. V MČ byly vybrány projekty v celkové výši 1 520 500 Kč. Rozpočet byl tedy navýšen o 20 500 Kč. Dle informací, které poskytla radnice Mariánské Hory a Hulváky budou tyto finanční prostředky navíc vyčleněny z rozpočtu městské části.

Město Semily a MČ Ostrava – Poruba vyčlenily stejnou částku do projektu ve výši 1 mil. Kč. Ve srovnatelnosti v počtu obyvatel ve městě Semily bylo vyčleněno mnohem více finančních prostředků. V přepočtu na jednoho obyvatele byla vyčleněna částka 118,39 Kč a v MČ Poruba, z důvodu více obyvatel se částka na jednoho obyvatele snížila na 15,35 Kč. Přestože byla vyčleněna oběma stejná částka, rozdíl je velmi značný a to zejména po přepočtu na jednoho obyvatele. Proto by každé město či městská část měla vyčleněnou částku přizpůsobit také počtu obyvatel.

Tab. č. 4. 1 Srovnání výdajů obcí v rámci participativního rozpočtování

Město/MČ	Počet obyvatel	Rozpočet města/MČ	Rozpočet PR	Rozpočet PR/obyv.
Ostrava - Jih	107 055	824 mil. Kč	5 mil. Kč	46,70 Kč
Ostrava - MHaH	12 309	225 mil. Kč	1,5 mil. Kč	121,86 Kč
Ostrava - Poruba	65 160	428 mil. Kč	1 mil. Kč	15,35 Kč
Praha 3	72 507	1 040 mil. Kč	2 mil. Kč	27,58 Kč
Praha - Zbraslav	9 947	81 mil. Kč	0,6 mil. Kč	60,32 Kč
Brno	378 327	10 346 mil. Kč	20 mil. Kč	53,05 Kč
Semily	8 447	219 mil. Kč	1 mil. Kč	118,39 Kč
Žďár nad Sázavou	21 335	450 mil. Kč	0,6 mil. Kč	28,12 Kč
Rumburk	11 179	245 mil. Kč	0,3 mil. Kč	26,83 Kč
Celkem	686 266	13 657 mil. Kč	32 mil. Kč	

Zdroj: Agora, vlastní

Ve městech Žďár nad Sázavou a Praha - Zbraslav byla vyčleněna částka 600 tis. Kč. Opět i v těchto dvou městech je velký nepoměr v částce na jednoho obyvatele. Ve Žďáru nad Sázavou je částka na jednoho obyvatele 28,12 Kč a v Praze – Zbraslav 60,32 Kč.

Nejmenší částka 300 tis. Kč byla vyčleněna ve městě Rumburk. Byly podány 2 projekty, které je možné realizovat do vyčleněné částky, a proto zde neproběhlo hlasování. V přepočtu na jednoho obyvatele bylo vyčleněno 26,83 Kč.

Průměrně bylo nejvíce finančních prostředků uvolněno MČ Ostrava – Mariánské Hory a Hulváky a městem Semily.

4.2 Návrhy participativního rozpočtu

V uvedených městech bylo podáno občany celkem 174 návrhů do projektu participativního rozpočtu. Nejvíce návrhů bylo podáno v městské částce Ostrava – Jih, celkem 72 návrhů. Přestože byl počet návrhů nejvyšší, bylo z nich realizovatelných okolo 60 %. V ostatních městech byly realizovatelné návrhy ve 100 % výši. Realizovatelné návrhy jsou návrhy, které radnice vybrala jako vhodné návrhy k realizaci. Tedy tyto návrhy mohly postoupit do hlasování. V MČ bylo i přesto realizovatelných nejvíce návrhů a to v počtu 47 návrhů, z toho bylo vybráno občany 17 projektů k realizaci.

Jako další byla s počtem návrhů městská část Ostrava – Mariánské Hory a Hulváky s počtem 25 návrhů. Všechny 25 návrhů postoupilo do hlasování. V době zpracování diplomové práce neproběhlo hlasování občany a výsledky nemohly být zpracovány.

Ostrava – Poruba dostala 20 návrhů, z toho by bylo možné 16 realizovat. Celkem bylo v hlasování vybráno občany 7 projektů pro realizaci. S počtem 19 návrhů se zařadila městská část Praha 3 na 4. místo v počtu návrhů. Po posouzení vedením města bylo také možné realizovat 16 návrhů. V hlasování občanů bylo k realizaci vybráno celkem 8 projektů a všechny projekty jsou již zrealizovány.

V Praze – Zbraslavi bylo sice podáno 16 návrhů, ale po posouzení vedením města by bylo možné realizovat pouze 55 % návrhů. Z těchto realizovatelných návrhů byly občany vybrány 4 projekty. I zde jsou již všechny projekty zrealizovány.

S nejmenším počtem projektů přišli občané ve městech Žďár nad Sázavou a Rumburk. Města měla nejmenší počet projektů, ale jejich realizovatelnost dosáhla 100 %. Ve Žďáru nad Sázavou bylo podáno 6 návrhů a 6 jich bylo možné realizovat, z tohoto počtu byly občany vybrány celkem 4 návrhy. V Rumburku byly podány 2 návrhy, oba přijalo vedení města k realizovatelnosti. Jelikož projekty byly do částky, která byla vyčleněna na projekt participativního rozpočtu, oba budou realizovány. V tomto městě neprobíhalo hlasování.

Tab. č. 4.2 Počet návrhů přihlášených do projektu

Město/MČ	Počet návrhů v PaR	Počet realizovatelných	počet vybraných	% vyjádření podaných/vybraných návrhů
Ostrava – Jih	72	47	17	24,3 %
Ostrava – MHaH	25	25	Výběr neproběhl	-
Ostrava – Poruba	20	16	7	35 %
Praha 3	19	16	8	42 %
Praha – Zbraslav	16	7	4	25 %
Brno	-	-	-	-
Semily	14	8	2	14,3 %
Žďár nad Sázavou	6	6	4	66,7 %
Rumburk	2	2	2	100 %
Celkem	174	127	44	

Zdroj: Agora, vlastní zpracování

4.3 Hlasování o návrzích participativního rozpočtu

Hlasování ve všech městech a MČ probíhalo jak elektronickou formou tak i fyzicky. V tabulce 4.3 je možné vysledovat, že všude bylo hlasováno elektronickou formou a v některých městech a MČ také fyzickou/papírovou formou.

Tab. č. 4.3 Forma hlasování o návrzích

Město/MČ	Elektronicky	Fyzicky
Ostrava – Jih	Ano	Ne
Ostrava – MHaH	Ano	Ano
Ostrava – Poruba	Ano	Ano
Praha 3	Ano	Ne
Praha – Zbraslav	Ano	Ne
Semily	Ano	Ne
Žďár nad Sázavou	Ano	Ano

Zdroj: Agora, vlastní zpracování

Fyzické hlasování probíhalo vždy v určených dnech a daným způsobem. Jednalo se o hlasování formou hlasovacích lístků, které se vhazovaly do připravených boxů. Pouze ve třech městech/MČ byly využity obě formy hlasování, a to v Ostravě – Mariánských Horách a Hulvákách, Ostravě – Porubě a ve Žďáru nad Sázavou.

V tabulce č. 4.4 je uvedeno srovnání počtu hlasujících občanů s počtem obyvatel v dané městské části nebo městě. Je patrné, že v celkového počtu obyvatel hlasovalo velmi malé procento obyvatel. Procentuálně hlasovalo nejvíce obyvatel ve městské části Praha - Zbraslav. Z celkového počtu obyvatel 8 447 hlasovalo 6 % obyvatel. Dále se nejvíce

obyvatel zúčastnilo v městské části Ostrava – Jih. Z celkového počtu obyvatel hlasovalo 3,1 % obyvatel. V Praze 3 hlasovalo 3 % obyvatel. Dále v městské části Ostrava – Poruba, v Semilech a Žďáru nad Sázavou hlasovalo z celkového počtu obyvatel do 2 % obyvatel. Na celkový počet obyvatel hlasovalo velmi malé procento obyvatel.

Tab. č. 4.4 Počet hlasujících

Město/MČ	Počet obyvatel	počet hlasujících	% vyjádření
Ostrava - Jih	107 055	3 901	3,10 %
Ostrava - MHaH	12 309	Hlasování neproběhlo	Hlasování neproběhlo
Ostrava - Poruba	65 160	1 178	1,20 %
Praha 3	72 507	2 288	3 %
Praha - Zbraslav	9 947	678	6 %
Brno	378 327	Hlasování neproběhlo	Hlasování neproběhlo
Semily	8 447	127	1,50 %
Žďár nad Sázavou	21 335	446	2 %
Rumburk	11 179	Hlasování neproběhlo	Hlasování neproběhlo

Zdroj: Agora, vlastní zpracování

K datu zpracování diplomové práce v městské části Ostrava – Mariánské Hory a Hulváky a městě Brno, hlasování ještě neproběhlo. Projekt byl ve Fázi podávání návrhů občanů.

4.4 Typologie návrhů

V této části diplomové práce jsou návrhy rozděleny dle odvětví, do kterého spadají. V tab. č. 4. 5 je shrnuto kolik návrhů bylo zařazeno do daného odvětví. Do odvětví infrastruktura byly zařazeny projekty jako například rekonstrukce chodníků, přístupových cest, laviček, autobusových zastávek. Nejvyšší počet návrhů způsobilo hlavně to, že občané chtějí mít přístupné chodníky hezké autobusové zastávky apod. Na tyto opravy mnohdy města/MČ nemají dostatek finančních prostředků, a tak je pro občany tato forma realizace přijatelná

a ještě sami mohou ovlivnit vzhled či využití. Další nejvíce využívanou oblastí je sport. Zde zejména workoutová hřiště a hřiště pro sport. Návrhy podávala zejména mladší generace právě takto zaměřených sportovců. V návrzích se však objevilo například vybudování diskgolfového hřiště nebo volejbalového hřiště.

Další oblastí je kultura, zde byly projekty zejména v duchu různých koncertů a kulturních akcí, které by jinak nemohly být zorganizovány, popřípadě by jejich organizace

pro samotného autora byla nerealizovatelná. A to ať už z hlediska financí tak i organizace. Mezi zajímavé projekty lze například zařadit projekty jako Santiniho barokní slavnosti ve městě Žďár nad Sázavou, obnova českých tradic v Praze - Zbraslavi a festival OF MUSIC v Ostravě – Porubě. V této oblasti mohli občané navrhnout jakoukoliv kulturní zajímavost a představit svým spoluobčanům něco netradičního. I na takové návrhy je v projektu participativního rozpočtu místo.

Velmi časté návrhy byly z oblasti dětských hřišť. Jednalo o projekty, které ať už navrhovaly vybudování dětských hřišť anebo samotnou rekonstrukci a doplnění herních prvků. Nejvíce projektů z této oblasti bylo navrženo v rámci Ostravy.

Další oblastí kam byly projekty směřovány byla oblast estetizace, bezpečnosti a vzdělání. Zde jsou zahrnuty projekty jako senior linky pro osamělé seniory, rekonstrukce kašen a vybudování např. informačních tabulí.

Nejméně projektů bylo v oblastech cyklistiky, životního prostředí a ostatní. V oblasti cyklistiky se návrhy týkaly pouze cykloboxů a stojanů na kola. V rámci životního prostředí se jedná o revitalizace a úpravy terénů. Do oblasti ostatní byly zařazeny návrhy jako rekonstrukce mobiliáře, pikniková místa, bezbariérové přístupy apod.

Tab. č. 4.5 Typologie návrhů ve sledovaných městech a městských částech

Oblast	Počet návrhů
Estetizace	8
Bezpečnost	8
Děti	16
Vzdělání	8
Sport	21
Cyklistika	7
Životní prostředí	6
Ostatní	7
Kultura	18
Infrastruktura	26
Celkem	125

Zdroj: Agora, vlastní zpracování

Ve shrnutí lze říci, že nejvíce projektů občané navrhuji tak, aby přinesly užitek nejenom sobě, ale celému svému okolí a zároveň i lidem, kteří daná místa budou navštěvovat. Jedná se o návrhy, které se vedení měst a městských částech nechystalo rekonstruovat z důvodu nedostatku finančních prostředků.

4.5 Časová osa projektu participativního rozpočtu

Projekt participativní rozpočtu trval v každém městě přibližně stejnou dobu. Většina sledovaných měst začínala ve stejném období. Časová posloupnost všech sledovaných měst je uvedena v tabulce č. 4.6 časová osa. Sledované období je bráno od počátku projektu až po hlasování samotných občanů. Realizaci není možné do sledovaného období zahrnout, protože některá města ještě realizaci nezapočala a jiná již mají projekty zrealizovány. Jako první se do projektu participativního rozpočtu zapojilo město Semily.

Tab. č. 4. 6 Realizace participativního rozpočtování

Město/MČ	Realizace	Délka projektu
Ostrava – Jih	duben - listopad 2016	8 měsíců
Ostrava – MHaH	září 2016 – únor 2017	6 měsíců
Ostrava – Poruba	březen – prosinec 2016	10 měsíců
Praha 3	leden – září 2016	9 měsíců
Praha – Zbraslav	únor – březen 2016	2 měsíce
Semily	květen – srpen 2015	4 měsíce
Žďár nad Sázavou	květen – listopad 2016	8 měsíců
Rumburk	březen – listopad 2016	9 měsíců

Zdroj: Agora, vlastní zpracování

Město Semily jako jediné projekt realizovalo v roce 2015. Realizace probíhala od května do srpna 2015. Následovala jej městská část Praha 3, která začala projekt realizovat v lednu 2016. Celá realizace projektu MČ trvala 9 měsíců. Za tuto dobu se podařilo projekt zorganizovat a realizovat jej jako úspěšný. Jako další se do projektu zapojila MČ Praha – Zbraslav, která zahájila realizaci projektu v únoru 2016 a dokončila jej v březnu 2016. MČ Praha – Zbraslav dokončila projekt za pouhé 2 měsíce.

Dalším městem byl Rumburk, který začal projekt realizovat v březnu a ukončili jej v listopadu 2016. Zde není možné říci, že byl projekt ukončen hlasováním, protože byly navrženy jen dva projekty a ty budou městem zrealizovány.

4.6 Investiční a neinvestiční projekty

Investiční projekty jsou zaměřeny zejména na výstavbu a nákup nemovitostí, nákup strojů, technologií a apod. Jedná se tedy zejména o pořizování dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku.

Neinvestiční projekty jsou takové projekty, které jsou zaměřeny na tzv. měkké aktivity, tedy například vzdělávání, rekvalifikace, poskytování sociálních služeb, organizace volnočasových aktivit.

V rámci projektu participativního rozpočtu, lze právě návrhy podané občany rozdělit z hlediska investičních a neinvestičních projektů.

Jak je možné vysledovat z tabulky č. 4.7, investičních projektů bylo celkem podáno 149. Jedná se zejména o návrhy, které se zaměřily na pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku. Jako například výbava dětských hřišť, výbava herních center, mateřských školek a jiných center. Dále zde můžeme řadit projekty jako pořízení laviček, cykloboxů či jiných stojanů na kola.

Dle tabulky bylo neinvestičních projektů podáno celkem 25 z celkového počtu 174 podaných návrhů. V procentuálním vyjádření do této oblasti lze zařadit 20 % podaných návrhů. Jedná se zejména o návrhy rozvíjející kulturu, vzdělání, sociální prostředí. Jedná se o návrhy například na organizaci různých koncertů a hudebních akcí, malování s dětmi a další zábavné akce.

Celkově bylo tedy podáno více investičních návrhů, celých 80 % návrhů bylo z této oblasti. Toto mohl zapříčinit právě zájem občanů o zvelebení a dovybavení svého okolí.

Tab. č. 4.7 Investiční a neinvestiční rozdělení návrhů

	počet návrhů	% podíl
Investiční	149	80 %
Neinvestiční	25	20 %

Zdroj: Vlastní zpracování

4.7 Průzkum znalostí o participativním rozpočtu

V této části kapitoly byly zpracovány zkušenosti a znalosti samotných občanů. Dotazování nebylo zajištěno reprezentativním šetřením, ale formou řízeného dotazování.

Dotazováno bylo celkem 25 občanů, ženského pohlaví, ve věkové kategorii 25 – 40 let, různého stupně vzdělání i oboru zaměstnání.

Všem byla položena stejná otázka:

„Setkali jste se s názvem Participativní rozpočet, pokud ano, víte co, znamená a máte osobní zkušenost?“

Z celkových 25 dotazovaných žen 16 odpovědělo, že se s tímto pojmem nikdy nesetkaly a nedokážou říci, o co se jedná. Všichni z těchto dotazovaných jsou obyvatelé měst a městských částí, kde je projekt participativního rozpočtu. Přesto dle odpovědí nevědí a nesetkaly se s propagací projektu ve svém městě či městské části.

Z celkového počtu dotazovaných 5 odpovědělo, že se s pojmem participativní rozpočet setkaly, ale nemají osobní zkušenost. Opět zde všechny dotazované zmínily, že ve svém městě ani městské části nesetkaly s propagací projektu participativního rozpočtu.

Další 4 dotazované odpověděli, že s projektem participativního rozpočtování již setkaly a mají osobní zkušenost. Odpovědi dotazovaných jsou podrobněji rozebrány v příloze č. 1.

4.8 Shrnutí poznatků k uplatňování participativního rozpočtování

Projekt participativního rozpočtování se v České republice rozvinul velmi pozitivně a zapojení měst do projektu se rozrůstá. Jak je možné vidět v kapitole 4.1, vedení měst a městských částí vyčlenilo velkou finanční částku pro uskutečnění tohoto projektu. Ve všech městech byl zaznamenán kladný a pozitivní ohlas, a to jak občanů tak i vedení města. Nebyla zaznamenána negativní odezva, ze stran občanů. I přesto, že projekt participativního rozpočtu má v České republice mnoho nedostatků a mnoho účastníků projektů hledá stále tu správnou cestu jak se do projektu zapojit, nebyla zaznamenána negativní odezva, ze stran občanů.

Je možné říci, že participativní rozpočet je vhodný nástroj demokracie. Lidé se mohli zapojit do rozhodování o tom, jak budou využity veřejné prostředky a komu budou sloužit. Což se setkalo s velmi kladným ohlasem. Přesto, je ale nutné říci, že o tomto projektu ví velmi malé množství občanů. Tuto skutečnost je možné vysledovat v tabulce č. 4.4 počet hlasujících. Jak je vidět hlasování se zúčastnilo velmi málo občanů. Toto je možné přisoudit velmi malé propagaci projektu ve městě či městské části.

Konkrétně tato část byla posuzována v městské části Ostrava - jih, Ostrava - Poruba a Ostrava - Mariánské Hory a Hulváky. V MČ Ostrava - Jih byly na propagaci vytvořeny letáčky, dále informace byly zveřejněny v místní televizi, na facebookových stránkách města a na webových stránkách a také v radničních listech. Přesto občané MČ soudili, že informovanost veřejnosti je velmi malá.

V Ostravě – Porubě, dle názoru občanů, byla informovanost ještě menší. Informace byly zveřejněny v radničních listech a na webových stránkách městské části. Přesto informace o možnosti participativního rozpočtování zůstala v této MČ občanům dost skrytá.

Největší propagovatelnost měla Ostrava - Mariánské Hory a Hulváky. Zde byly informace v radničních listech, na facebookových stránkách, webových stránkách a dále byly radnicí vyvěšovány plakáty a billboardy, které na projekt upozorňovaly.

Mne samotnou jako občana informovala pouze Ostrava - Mariánské Hory a Hulváky. Myslím si, že by bylo vhodné projekt více propagovat, aby i ostatní občané měli možnost se zapojit do centra dění ve svém městě či městské části.

Dále by mohla být nastavena jasná pravidla pro podávání návrhů. Návrhy by měly být finančně ohraničeny. Protože se mnohá města a MČ dostávaly do situace, že byl vybrán projekt s vysokou nákladovostí a přesto, že další projekt v pořadí získal jen o něco málo hlasů, radnice jej nemohla realizovat a to proto, že nebylo dostatek finančních prostředků. Proto se musel vybrat projekt s menší finanční nákladovostí i přesto, že získal mnohem méně hlasů než jiné, ale dražší projekty.

Každý občan má jiný přístup k participativnímu rozpočtu. Rodiče dětí přistupují více k realizaci návrhů dětských hřišť a návrhů pro děti. Ale opačně například starší lidé nemusí souhlasit s vybudováním dětských hřišť a raději by využili, nějakou relaxační zónu, kde by si mohli v klidu a tichosti odpočinout. Každá generace se proto může zapojit a využít či navrhnou to, co právě jí vyhovuje.

V tabulce č. 4.8 je uveden celkový souhrn projektu participativního rozpočtu ve sledovaných městech a městských částech. V první části tabulky jsou uvedena celková data vztahující se k projektu participativního rozpočtu a v druhé části jsou uvedena procentuální vyjádření na jednoho obyvatele. Do projektu, v rámci sledovaných měst a městských částí, bylo celkem zapojeno 686 266 tis. obyvatel České republiky. Celkový rozpočet všech účastníků projektu je ve výši 13 657 848 tis. Kč. V přepočtu na jednoho obyvatele je částka

rozpočtu 5 %. Z této částky bylo vyčleněno na projekt participativního rozpočtu celkem 32 mil. Kč, procentuálně bylo vyčleněno z celkové částky rozpočtů měst a městských částí na jednoho obyvatele 2,14 %. Celkem bylo ve sledovaných městech a městských částech podáno 174 návrhů. Celkový počet realizovatelných návrhů je 127. Z toho bylo vybráno vedením měst a městských částech k realizaci celkem 44 návrhů, v přepočtu spadalo na jednoho obyvatele 0,006 % návrhu. Z celkového počtu zapojených obyvatel 686 266 se do hlasování o návrzích zapojilo 8 618 obyvatel.

Tab. č. 4. 8 Souhrn projektu participativního rozpočtu

	počet	% podíl na obyvatele
Celkem obyvatel	686 266	-
Celkový rozpočet	13 657 mil. Kč	5 %
Rozpočet PR	32 mil. Kč	2,14 %
Celkem návrhy	174 ks	0,026 %
vybrané návrhy	44 ks	0,006 %
Počet hlasujících	8 618 hlasujících	1,26 %

Zdroj: Agora, vlastní zpracování

5 ZÁVĚR

Tato diplomová práce se zabývá problematikou týkající se participativního rozpočtování. Při rozboru projektu v konkrétních městech a městských částech bylo poukázáno na výhody tohoto projektu a případné nedostatky.

Pouze samotní občané obce nejlépe vědí, co by jim zdokonalilo místo pro život v jejich blízkém okolí. Často to může být něco, o čem nemá správa obce nejmenší tušení, nebo se to může zdát na první pohled nepodstatné. Následně, díky participativnímu rozhodování, vyjde najevo, že pro obyvatele obce je to zásadní potřeba.

Cílem diplomové práce bylo zjistit, jaké má veřejnost možnosti prosadit přímo svůj názor při hospodaření obcí, a zda je participativní rozpočet vhodným nástrojem demokracie. Dílčím cílem bylo porovnat jednotlivé podané návrhy participativního rozpočtu v jednotlivých vybraných obcích. Dále byla položena výzkumná otázka, v jaké podobě se používá participativní rozpočtování v České republice.

Během procesu participativního rozpočtování se občané obce zapojují do veřejného dění, přičemž se dozvídají o tvorbě rozpočtu obce, ale také mimo jiné zjistí, kolik finančních prostředků je na tyto projekty obcí vynaloženo z veřejného rozpočtu, jaké právní předpisy, normy a zásady musí při realizaci těchto projektů dodržet. Občané se tedy celkově seznámí se složitými podmínkami obce při tvorbě různých projektů, od jejich samotných návrhů, přes jejich schvalovací procesy, až po jejich samotnou realizaci a následnou údržbou výsledných děl. Všichni tito občané, ať už podávají návrhy k realizaci, nebo se následně účastní hlasování o výběru návrhu k realizaci, začínají budovat nebo obnovovat vztahy mezi sebou v místě, kde žijí, ale i s příslušnými pracovníky obce. Z tohoto hlediska se na participativní rozpočtování pohlíží jako na skvělou volbu každé obce, která jí svým občanům umožňuje. Jistěže má participativní rozpočtování i své zápory, jelikož v České republice je teprve na počátku své existence, ale dá se předpokládat, že se tyto nedostatky zkušenostmi postupně odstraní.

Jednou z věcí, na které by měly v podstatě zapracovat všechny zkoumané obce zabývající se participativním rozpočtováním je určitě prvotní propagace participativního rozhodování. Občané stále nemají zažitý pojem „participativní rozpočet“, tento pojem neznají a je pro ně těžko představitelný, ale i vyslovitelný. Rozhodně by vedení obce mělo v prvních letech začínajícího participativního rozpočtování použít co nejsrozumitelnější mediální

kampaň, a co nejvíce participativní rozpočet přiblížit široké veřejnosti, která nemá k dispozici vyčerpávající znalosti o hospodaření obce.

V souhrnu uvedených zjištění, lze říci, že participativní rozpočet je vhodným nástrojem demokracie. Občané mají možnost rozhodovat o svém městě a zapojit se tak společně s jeho vedením do zvelebení či do modernizace. V diplomové práci je velmi podrobně představeno participativní rozpočtování, jeho fungování a použití ve vybraných městech a městských částech.

Odpověď na výzkumnou otázku, v jaké podobě se používá participativní rozpočtování v České republice, se dá říci, že sledovaným obcím byla dána svobodná možnost využití či nevyužití participativního rozpočtování. Jedná se o samosprávnou působnost obcí, kterou nelze striktně vymezovat zákonem. Shodují se pouze ve schvalovacím procesu finančních prostředků k rozdělení na realizaci projektů, to znamená, že příslušné zastupitelstvo rozhodne o vyčlenění finančních prostředků z veřejného rozpočtu obce. Schválené finanční částky jsou u obcí výrazně odlišné, přičemž je rozdílný další postup a strategie měst a městských částí.

Celkově bylo v práci analyzováno 9 měst a městských částí. Každé vedení města se postavilo k projektu participativního rozpočtu jiným způsobem. Například v Ostravě - Jih projekt rovnou nazvali, Společně tvoříme Jih a naopak v Rumburku se projekt vedl pod oficiálním názvem participativní rozpočet. Každé město a městská část přistoupila k realizaci projektu i z časového hlediska jinak. V Ostravě – Porubě celá fáze projektu trvala 10 měsíců, naopak v Praze – Zbraslav celý projekt trval pouhé 2 měsíce. I přesto, že délka projektu je u obou městských částech rozdílná nelze říci, že by delší časová osa znamenala pro Ostravu – Porubu výhody a oba projekty byly dle mého názoru zpracovány stejně kvalitně. V průměru se při participativním rozpočtování v České republice u vybraných obcí pohybují výdaje v rámci participativního rozpočtování od 15 Kč do 122 Kč na obyvatele. Podaných návrhů je zaznamenáno od 2 do 72 návrhů, přičemž realizovaných návrhů je od 14 % až do veškerých podaných návrhů přihlášených do projektu. Hlasujících obyvatel o realizaci jednotlivých návrhů je vykázáno od 1,2 % do 6 % všech občanů, a ve všech obcích byla možnost elektronického hlasování. Podané návrhy se týkaly zejména oblasti infrastruktury a sportu, z celkových 125 podaných návrhů ve sledovaných městech a městských částech bylo 26 návrhů v rámci infrastruktury a 21 z oblasti sportu. Nejméně návrhů podávali obyvatelé z oblasti životního prostředí. Celková délka realizace projektu participativního rozpočtu se pohybovala od 2 do 10 měsíců.

K participativnímu rozpočtování každý přistupuje jinak, ať už se jedná o vedení města, nebo o samotné občany obce. Výsledky provedeného výzkumu ukazují rozdílné finanční možnosti na participativní rozpočtování, a tedy vysoké finanční rozpětí mezi jednotlivými obcemi. Z tohoto důvodu se nedají hodnotit samotné realizace jednotlivých projektů, neboť obce nemají shodné finanční podmínky. Zapojení občanů je ve všech sledovaných obcích velmi nízké, proto je důležité, aby vedení měst a městských částech jako samotní organizátoři projektu participativního rozpočtu zapracovali, na co nejlepším zpřístupnění a zapojení obyvatel do projektu.

Města a jejich městské části by i nadále měli pokračovat v participativním rozpočtování a zajímat se potřeby svých občanů. Určitě by bylo zajímavé, dále sledovat vybrané obce, jestli se participativní rozpočtování dostalo do podvědomí jejich občanů. Také zda vybrané projekty byly nejen realizovány, ale i využívány občany, a zda proběhlo další participativní rozpočtování, a jaké přineslo další návrhy či kolik obyvatel se zúčastnilo hlasování.

Seznam použité literatury

Odborná kniha

- [1] HAMERNÍKOVÁ, Bojka, MAAYTOVÁ, Alena., a kol. *Veřejné finance*. Praha: ASPI, 2007. 364 s. ISBN 978-80-7357-301-0.
- [2] KRUNTORÁDOVÁ, Ilona. *Politické aspekty financování českých měst*. Praha: Karolinum, 2015, 192 s. ISBN 978-80-246-2744-1.
- [3] MAAYTOVÁ, Alena, OCHRANA, František, PAVEL, Jan a kolektiv, *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Grada, 2015. 208 s. ISBN 978-80-247-9949-0.
- [4] ROTHBARD, Murray, Newton. *Ekonomie státních zásahů*. Praha, Liberální institut, 2005. 443 s. ISBN 80-86389-10-9.
- [5] SEDMIHRADSKÁ, Lucie., *Rozpočtový proces obcí*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 180 s. ISBN 978-80-7478-967-0.
- [6] Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. In: Rozpočet a financování. 2016.

Elektronické dokumenty a ostatní

- [7] ALLEGRETTI, G. HERZBERG, C. Participatory Budgets in Europe: Between efficiency and growing local democracy [online]. [29. 3. 2017] Dostupné z: <<http://www.tni.org/reports/newpol/participatory.pdf>? >.
- [8] BRNO. *Tiskové zprávy* [online]. [26. 6. 2016]. Dostupné z: <https://www.brno.cz/brno-aktualne/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/a/v-brne-startuje-priprava-nasazeni-participativniho-rozpocet/>.
- [9] MĚSTO SEMILY. *O Participativní rozpočet je zájem*. [online]. [26. 6. 2016]. Dostupné z: <http://www.semily.cz/o-participativni-rozpocet-je-zajem/d-3441>.
- [10] MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Státní rozpočet v kostce 2015*. [online]. [28. 5. 2016]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/vzdelavani/rozpocet-v-kostce/statni-rozpocet-v-kostce-2015-21174>.
- [11] MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Práva občanů obce*. [online]. [28. 5. 2016]. Dostupné z www.mvcr.cz/soubor/edsp-prava-obcanu-web-pdf.aspx.
- [12] PARTICIPATIVNÍ ROZPOČET. *Participativní rozpočet*. [Online]. [26. 6. 2016]. Dostupné z: <http://www.participativni-rozpocet.cz/>

- [13] PARTICIPATIVNÍ ROZPOČET. *Žďár nad Sázavou*. [Online]. [10. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.participativni-rozpocet.cz/zdar/>.
- [14] PARTICIPATIVNÍ ROZPOČET. *Příklady ze zahraničí*. [Online]. [10. 3. 2017]. Dostupné z http://www.participativni-rozpocet.cz/wp-content/uploads/2015/07/Participativni_rozpocet-CZ.pdf.
- [15] PARTICIPATIVNÍ ROZPOČET. *Metodika tvorby participativního rozpočtu pro města ČR*. [online]. [26. 6. 2016]. Dostupné <http://www.participativnirozpocet.cz/sites/default/files/Přiručka-participativniho-rozpoctu.pdf>.
- [16] PRAHA – ZBRASLAV. *Participativní rozpočet*. [online]. [26. 6. 2016]. Dostupné z: <http://www.mc-zbraslav.cz/participativni-rozpocet/>.
- [17] PŘÍRUČKA PARTICIPATIVNÍHO ROZPOČTU. *Příručka participativního rozpočtu*. [Online]. [20. 6. 2016]. Dostupné z: <http://www.participativnirozpocet.cz/sites/default/files/Přiručka-participativniho-rozpoctu.pdf>.
- [18] SPOLEČNĚ TVOŘÍME JIH. [Online]. [16. 6. 2016]. Dostupné z: <http://www.spolecnetvorimejih.cz/>.
- [19] STATUTÁRNÍ MĚSTO OSTRAVA. Oficiální portál. *Ostrava – jih. Participativní rozpočet*. [online]. [26. 2. 2017]. Dostupné z: <https://ovajih.ostrava.cz/cs/obcan/participativni-rozpocet>.
- [20] ÚVOD DO PARTICIPATIVNÍHO ROZPOČTU. *Úvod do Participativního rozpočtu*. [Online]. [20. 6. 2016]. Dostupné z: <http://www.udrzitelnost.cz/soubory/uvod-do-participativniho-rozpocetu.pdf>.
- [21] ŽĎÁR NAD SÁZAVOU. *Oficiální web města*. [online]. [10. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.zdarns.cz/>.

Seznam zkratk

FO	Fyzická osoba
MČ	Městská část
MHaH	Mariánské Hory a Hulváky
MŠ	Mateřská škola
PO	Právnícká osoba
PR	Participativní rozpočet
ZŠ	Základní škola

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje

zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských

a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;

- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);

- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována

v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;

- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu

s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 21. 4. 2017

.....
Bc. Petra Fischerová

Seznam příloh

Příloha č.1 - Výsledky dotazování

